

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattikorkeakoululain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammattikorkeakoululakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja yliopistolakia. Lisäksi kumottaisiin ammatillisesta opettajankoulutuksesta annettu laki ja eräistä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain toimeenpanon edellyttämistä järjestelyistä annetun lain opettajien asemaa koskeva pykälä.

Ammattikorkeakouluja koskevaa lainsäädäntöä ehdotetaan muutettavaksi vauhdittamaan ammattikorkeakoulujen rakenteellista uudistamista sekä toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamista.

Ammattikorkeakoulun toimiluvan myöntämisperusteita ehdotetaan uudistettaviksi ja nykyisten toimilupien voimassaolo ehdotetaan päättymään ammattikorkeakoululain muuttamista koskevan lain tullessa voimaan. Uusien toimilupien myöntämisessä korostuisivat koulutustarpeen lisäksi toiminnan laatuun, vaikuttavuuteen ja tehokkuuteen liittyvät näkökohdat.

Ammattikorkeakoulujen koulutustehtävää koskeva sääntely ehdotetaan uudistettavaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemistä koulutusohjelmapäätöksistä luovuttaisiin.

Toimiluvissa määrättäisiin jatkossa siitä, mitä tutkintoja ja tutkintonimikkeitä kukin ammattikorkeakoulu antaa. Valtioneuvosto voisi toimiluvassa lisäksi myöntää oikeuden järjestää ammatillista opettajankoulutusta. Ammatillisesta opettajankoulutuksesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi ja mainittuun lakiin sisältyvät kelpoisuutta ja opiskeluoikeutta koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi ammattikorkeakoululakiin. Ruotsinkielisen opettajankoulutuksen järjestämisvelvoitetta koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi yliopistolakiin.

Lisäksi ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille myönnettävän perusrahoituksen määräytymisperusteet ehdotetaan uudistettaviksi. Rahoituksen määräytymisperusteissa ja rahoituskriteereissä otettaisiin huomioon ammattikorkeakoulujen koko lakisääteinen toiminta laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta korostaten. Korkeakoulukohtainen rahoitus määräytyisi pääasiassa suoritettujen tutkintojen ja opintoprosessien laadun, tehokkuuden, työllistymisen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusteella.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Ammattikorkeakoulujen toimiluvat ja koulutusohjelmat.....	4
Ammattikorkeakoulujen rahoitus.....	6
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	7
Norja.....	7
Ruotsi.....	8
Tanska.....	8
Alankomaat.....	9
Itävalta.....	10
Saksa.....	10
Yhdysvallat.....	11
2.3 Nykytilan arviointi.....	12
Ammattikorkeakoulujen toimiluvat ja koulutusohjelmat.....	12
Ammattikorkeakoulujen rahoitus.....	13
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	14
3.1 Tavoitteet.....	14
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	14
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	15
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	16
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	16
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	16
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	17
Aluevaikuttavuus.....	17
Vaikutus korkeakoululaitoksen kokonaisuuteen.....	17
Vaikutukset yrityksiin ja työelämään.....	18
Vaikutukset hakijoiden ja opiskelijoiden asemaan.....	18
Vaikutukset henkilöstön asemaan.....	19
Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon.....	19
5 ASIAN VALMISTELU.....	20
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	20
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	20
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	22
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	23
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	23
1.1 Ammattikorkeakoululaki.....	23
1.2 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta.....	27
1.3 Yliopistolaki.....	29
1.4 Laki ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain kumoamisesta.....	30
1.5 Laki eräistä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain toimeenpanon edellyttämistä järjestelyistä annetun lain 6 §:n kumoamisesta.....	30
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	30
3 VOIMAANTULO.....	30
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	30

LAKIEHDOTUKSET	32
Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta.....	32
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 26 ja 48 §:n muuttamisesta	34
Laki yliopistolain 76 §:n muuttamisesta.....	36
Laki ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain kumoamisesta.....	37
Laki eräistä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain toimeenpanon edellyttämistä järjestelyistä annetun lain 6 §:n kumoamisesta	38
LIITTEET	39
RINNAKKAISTEKSTIT	39
Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta.....	39
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 26 ja 48 §:n muuttamisesta	44
Laki yliopistolain 76 §:n muuttamisesta.....	46
ASETUSLUONNOKSET	47
Valtioneuvoston_asetus_ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta	47
Valtioneuvoston_asetus_opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun asetuksen muuttamisesta	58

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Ammattikorkeakouluverkko on muotoutunut ammattikorkeakoulujärjestelmän kehityksessä vaiheittain. Ammattikorkeakoulu-uudistus käynnistettiin kokeiluna 1990-luvun alussa. Kokeilu perustui nuorisoasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeiluista annettuun lakiin (391/1991), joka oli voimassa vuoden 1999 loppuun. Ammattikorkeakoulujen perustana olivat aiemmin opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen koulutusta antaneet oppilaitokset, joista kehitettiin ammattikorkeakouluja koulutuksen tasoa nostamalla. Uudistuksessa yhdistettiin ja sulautettiin useita oppilaitoksia tai niiden osia monialaisiksi korkeakouluiksi. Ensi vaiheessa yhtenä kokeilulupien myöntämiskriteerinä oli, ettei kokeiluluvan hakijan toimintapaikkakunnalla sijainnut yliopistoa.

Lähtökohdat kokeilulle ja uudistukselle olivat hyvät, sillä 1970- ja 1980-luvuilla oli kaikilla aloilla kehitetty systemaattisesti ylempää ammatillista koulutusta. Tavoitteena oli nostaa koulutuksen tasoa ja parantaa laatua ja luoda näin uusi käytäntösuuntautunut korkeakoulutuksen tyyppi osaksi suomalaista korkeakoulujärjestelmää. Uudistuksella pyrittiin parantamaan myös koulutuksen kansainvälistä rinnastettavuutta ja muutoinkin lisäämään kansainvälistä yhteistyötä. Luomalla perinteisten yliopistotutkintojen rinnalle käytännöllisemmin ja ammatillisemmin suuntautunut korkeakoulututkinto haluttiin nuorisolle tarjota toinen korkeakoulutasoinen vaihtoehto.

Vuonna 1995 annettiin laki ammattikorkeakouluopinnoista (255/1995). Lain perusteella valtioneuvosto myönsi hakemuksesta ammattikorkeakoulujen toimiluvat. Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi hakemukset ja antoi niistä lausunnot. Toimilupien myöntäminen perustui laatuun sekä kokeilu- ja kehittämistoiminnassa osoitettuihin näyttöihin. Kaikki ammattikorkeakoulut ovat toimineet vakinaisina elokuusta 2000 alkaen.

Vuonna 2000 opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuului yhteensä 29 ammattikorkeakoulua. Yhdistymisten myötä ammattikorkeakouluja on nykyisin 25. Ne toimivat noin 60 paikkakunnalla. Suomeen syntynyt ammattikorkeakouluverkosto kattaa koko maan. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen yhtenä tavoitteena oli vahvistaa alueellista kehitystä ja pyrkiä vastaamaan alueellisiin korkeakoulutuksen tarpeisiin. Ammattikorkeakoulujärjestelmän kokeiluvaihetta luonnehti aluepoliittinen näkökulma, joka on sittemmin monipuolistunut ja ammattikorkeakoulujärjestelmän kehittymisen myötä saanut uusia korkeakoulupoliittisia tavoitteita.

Ammattikorkeakouluissa oli vuonna 2010 opiskelijoita yhteensä noin 147 000, joista ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa nuorten koulutuksessa noin 110 000, ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa aikuis-koulutuksessa noin 21 500, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa noin 6 600, opettajankoulutuksessa noin 3 800 sekä erikoistumisopinnoissa noin 4 700 opiskelijaa.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Ammattikorkeakoulujen toimiluvat ja koulutusohjelmat

Ammattikorkeakoululain (351/2003) 6 §:ssä säädetään ammattikorkeakoulun toimiluvasta. Toimilupa voidaan myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle taikka rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle. Valtioneuvoston myöntämän luvan edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että se täyttää ammattikorkeakoululle asetettavat laatu- ja muut vaatimukset.

Toimiluvan saajalla on oikeus ylläpitää ammattikorkeakoulua, jossa annetaan ammattikorkeakouluopetusta toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Ammatti-

korkeakoulun koulutustehtävissä määrätään ammattikorkeakoululain 7 §:n mukaan ammattikorkeakoulun toimiala, opetuskieli ja sijaintipaikat. Toimiluvassa voidaan ammattikorkeakoululle määrätä myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvoitteita.

Valtioneuvosto voi toimiluvan saajaa kuuluttamaan peruuttaa toimiluvan kokonaan tai osittain, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulun ylläpitämiseen liittyvät syyt sitä edellyttävät taikka jos ammattikorkeakoulun toiminta ei täytä sille asetettuja vaatimuksia ja velvoitteita.

Ammattikorkeakoululain 4 §:n mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin, ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee edistää elinikäistä oppimista. Ammattikorkeakoulut antavat ja kehittävät aikuiskoulutusta työelämäosaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi.

Voimassa olevista toimiluvista kaksi on myönnetty yksittäisille kunnille, seitsemän kuntayhtymälle, 15 osakeyhtiölle ja yksi säätiölle. Ammattikorkeakoulut ovat luonteeltaan pääosin monialaisia ja alueellisia korkeakouluja, joiden toiminnassa korostuu yhteys työelämään ja alueelliseen kehittämiseen.

Ammattikorkeakouluissa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Ammattikorkeakouluissa suoritettavat tutkinnot ovat ammatillispainotteisia korkeakoulututkintoja. Ammattikorkeakoululain 19 §:n mukaan ammattikorkeakoulussa suoritettavaan tutkintoon johtavat opinnot järjestetään koulutusohjelmoina. Koulutusohjelmat ovat ammattikorkeakoulun suunnittelemlia ja järjestämiä opintokokonaisuuksia, jotka suuntautuvat johonkin työelämän ammatillista asiantuntemusta edellyttämään tehtäväalueeseen ja sen kehittämiseen. Koulutusohjelmassa voi olla suuntautumisvaihtoehtoja. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutusohjelmista

ammattikorkeakoulun esityksestä. Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (352/2003) 6 §:n mukaan ministeriön koulutusohjelmapäätökseen tulee sisältyä koulutusohjelman nimi ja tarvittaessa suuntautumisvaihtoehdot, koulutusala, tutkinto ja tutkintonimike, koulutusohjelman laajuus opintopisteinä sekä harjoittelun laajuus.

Vuonna 2012 ammattikorkeakouluilla on ollut yhteensä 130 suomenkielistä, 55 ruotsinkielistä ja 66 vieraskielistä eri koulutusohjelmaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on käsitellyt ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmia koskevia esityksiä vuosittain osana ministeriön, ammattikorkeakoulun ja sen ylläpitäjän välisiä sopimusneuvotteluita. Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 18 §:n 1 momentin mukaan opiskelija otetaan koulutusohjelmaan tai koulutusohjelman suuntautumisvaihtoehtoon, joten ministeriön päättämät ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat ja niiden suuntautumisvaihtoehdot ovat ammattikorkeakoulujen yhteishaun hakukohteina.

Ammatilliset opettajakorkeakoulut ovat vuodesta 1996 lähtien vastanneet ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten opettajille ja opettajiksi aikoville tarpeellisesta opettajankoulutuksesta. Ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetussa laissa (356/2003) on säädetty ammatillisen opettajankoulutuksen hallinnosta, opetuksesta ja opinnoista, opiskelijoista ja opinnoista. Lain 2 §:n mukaan valtioneuvosto voi hakemuksesta myöntää ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle oikeuden järjestää ammatillista opettajankoulutusta. Säännöksen mukaan ammatillinen opettajankoulutus järjestetään ammattikorkeakoulun yhteydessä toimivassa ammatillisessa opettajakorkeakoulussa sen mukaan kuin toimiluvassa opettajankoulutustehtävistä määrätään. Toimiluvassa voidaan ammattikorkeakoululle määrätä myös opettajankoulutukseen kohdistuvia kehittämis- ja muita velvoitteita. Käytännössä erillisiä toimilupia ammatillisen opettajankoulutuksen järjestämiseen ei ole tehty. Ammatillisen opettajankoulutuksen järjestämisestä on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön, ammattikorkeakoulujen ylläpitäjien ja ammattikorkeakoulujen välisissä sopimuksissa. Ammatillista

opettajankoulutusta järjestetään nykyisin viiden ammattikorkeakoulun yhteydessä. Ammatillisten opettajakoulutuksen yksiköiden sijoittamisen ammattikorkeakoulujen yhteyteen on katsottu luovan mahdollisuudet opettajankoulutuksen kehittymiselle.

Ammattikorkeakoulujen rahoitus

Ammattikorkeakoululain 32 §:n mukaan ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille myönnetään perusrahoitusta ammattikorkeakoulun opiskelijamäärän ja opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009, jäljempänä *rahoituslaki*) säädetään. Ammattikorkeakoululain 33 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle hankerahoitusta ammattikorkeakoulun toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myös myöntää ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle ammattikorkeakoulun tuloksellisen toiminnan perusteella tuloksellisuusrahoitusta valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö voi valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa rahoittaa kaikille ammattikorkeakouluille yhteisiä niiden toimintaa tukevia toimintoja ja hankkeita.

Ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille maksettava perusrahoitus on osa kuntien valtionosuusjärjestelmää. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä on ollut voimassa vuoden 2010 alusta alkaen. Hallinnollisesti Suomen valtionosuusjärjestelmä muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta sekä rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtionosuudet ovat laskennallisia ja perustuvat asukas- tai suoritelmämäärien lisäksi kunnan palvelutarvetta ja palvelutoiminnan kustannuksia kuvaaviin olosuhdetekijöihin. Rahoituslain mukaisen valtionosuusrahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitusta lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja ammattikorkeakoulutoimintaan.

Rahoituslain mukaisista toiminnoista lukiota, ammatillista peruskoulutusta ja ammattikorkeakouluja rahoittavat valtio ja kunta yhdessä. Rahoituslain 8 §:n 1 momentin mukaan kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin on 58,11 prosenttia. Näin ollen valtion rahoitusosuus on 41,89 prosenttia rahoituksen perusteena käytettävästä euromäärästä.

Opetus- ja kulttuuritoimen yksikköhintarahoitusta määrätty ammattikorkeakoulussa opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella. Ammattikorkeakoulusektorilla rahoituksen perustana oleva opiskelijamäärä on ammattikorkeakoululain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuna sopimuksessa sovittu opiskelijamäärä.

Valtioneuvosto säättää vuosittain rahoituslailla rahoitettavien palvelujen keskimääräiset yksikköhinnat, joiden puitteissa opetus- ja kulttuuriministeriö määrää yksikköhinnat kutakin ammattikorkeakoulun ylläpitäjää varten. Keskimääräisten yksikköhintojen laskennassa otetaan huomioon valtionosuustehtävien laadun ja laajuuden muutokset sekä kustannustason muutos kunnan peruspalvelujen hintaindeksiin perustuen.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan ammattikorkeakoulujen yksikköhintaan vaikuttavat eri koulutusaloilla oleva laskennallinen opiskelijamäärä ja ammattikorkeakoulussa kahden vuoden aikana suoritettujen tutkintojen määrä. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi korottaa yksikköhintaa erityisestä syystä. Viime vuosina tätä korotusta on myönnetty erityisesti yhdistymisiin ja osakeyhtiöittämisestä aiheutuneiden lisäkustannusten korvaamiseen. Lisäksi ruotsinkieliset ammattikorkeakoulut ovat vuodesta 1999 alkaen saaneet yksikköhintaansa viiden prosentin korotuksen, jonka perusteena on laaja koulutustarjonta ja pienet opetusryhmät. Yksikköhinnan korotuksia varten ei ole varattu erillistä rahoitusta, vaan korotuksia vastaava euromäärä vähennetään kaikkien ammattikorkeakoulujen yksikköhintarahoituksesta.

Rahoituslailla ei rahoiteta perustamishankkeita, joihin myönnetään rahoitusta toiminnan käytössä olevien tilojen, kaluston ja muun irtaimiston poistojen kautta. Opetus- ja kulttuuritoimen kunnan rahoitusosuuteen ei

lasketa mukaan ammatillisen opettajankoulutuksen opiskelijoita eikä tämän koulutuksen kustannuksia. Rahoitusosuutta laskettaessa ei myöskään oteta mukaan opiskelijoita, joilla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa.

Investointeja on 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen rahoitettu sisällyttämällä ammattikorkeakoulujen kirjanpidon mukaiset poistot käyttökustannuksiin. Koska ammattikorkeakoulujen poistojen määrä oli muutosvaiheessa varsin alhainen, siirtymäkaudeksi säädettiin silloisen rahoitustason turvaava korotus yksikköhintaan. Jos poistojen määrä jää laissa säädettyä euromäärää pienemmäksi, keskimääräistä yksikköhintaa korotetaan tuon euromäärän ja poistojen välisellä erotuksella.

Yksikköhinnan laskemisen pohjana olevat kustannukset ilmoitetaan ja lasketaan arvonlisäverottomina. Yksityisille koulutuksen järjestäjille arvonlisämenojen osuus korvataan korottamalla yksikköhintaa siten, että korotus vastaa kaikkien yksityisten koulutuksen järjestäjien maksamien arvonlisäverojen osuutta näille aiheutuneista arvonlisäverottomista kustannuksista. Arvonlisäveromenojen aiheuttama korotus ammattikorkeakouluille vuosina 2012—2015 maksettavaan yksikköhintatarahtukseen on 4,03 prosenttia. Tätä korotusta, toisin kuin yksikköhinnan harkinnanvaraista korotusta, ei vähennetä yksikköhintatarahtuksesta, vaan se rahoitetaan erikseen.

Kunnan ja valtion välinen kustannustenjako otetaan huomioon joka neljäs vuosi toteuttavalla kustannustenjaon tarkistuksella, jossa yksikköhinnat tarkistetaan vastaamaan valtakunnallisia todellisia kokonaiskustannuksia koko maan tasolla. Kustannustenjaon tarkistusvuonna ammattikorkeakouluille myönnettyä hankerahoitusta vastaava euromäärä vähennetään kustannustenjaon piirissä olevista kokonaiskustannuksista. Vuonna 2012 toteutetussa kustannustenjaon tarkistuksessa hankerahoituksen yhteismäärä oli ammattikorkeakoulujen osalta 15,1 miljoonaa euroa.

Vuoden 2012 valtion talousarvioesityksessä kuntien rahoitusosuus ammattikorkeakoulujen toimintaan on 536,3 ja valtion 405,2 miljoonaa euroa.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Norja

Norjan korkeakoulujärjestelmään kuuluu yliopistoja, erikoistuneita yliopistotasoisia organisaatioita (vitenskapelige høyskoler) ja kandidaattitutkintoihin keskittyneitä korkeakouluja (høyskoler, ammattikorkeakoulua vastaavat korkeakoulut), joita kaikkia säännellään samalla lailla (1.4.2005, nr. 15). Organisaatiotyypit eroavat koulutusohjelmapäätöksenteon itsenäisyydessä ja vaaditussa akkreditointimenettelyssä. Norjan kuningas päättää Norjan koulutuksen laadunvarmistuksen elimen (NOKUT) selvityksen pohjalta, mihin kategoriaan korkeakoulu kuuluu. Organisaatiotyyppien väliset rajat ovat liukuvia, ja Norja kuvaa korkeakoulujärjestelmäänsä jatkumoksi. Erikoistunut yliopisto ja kandidaattitutkintoihin painottunut yliopisto voi tietyin edellytyksin hakea oikeutta toimia varsinaisena yliopistona. Osa erikoistuneista yliopistotasoisista organisaatioista ja kandidaattitutkintoihin keskittyneistä korkeakouluista on yksityisiä. Valtion korkeakoulujen nimet päättää valtionpäämies, yksityiset korkeakoulut päättävät itse nimensä. Kaikilla korkeakouluilla on lakisääteinen tutkimus- ja kehitysoikeus. Henkilökuntarakenne ja henkilöstön palkkataso on kaikilla korkeakouluilla sama.

Ammattikorkeakouluja vastaavat korkeakoulut (høyskoler) ovat organisoituneet monella tavalla. Julkiset ammattikorkeakoulut ovat Norjan valtion toimijoita, ja merkittävä osa yksityisistä ammattikorkeakouluista on joko säätiön osia tai säätiöitä. Näiden lisäksi organisoitumismuotoina ovat yritykset ja yhteisöt. Osa organisaatioista on itsenäisiä ja osa toimii omistajan ohjauksessa. Huomattava osa yksityisistä ammattikorkeakouluista toimii uskonnollisten taustaryhmien tuella. Organisaatiotyypistä riippumatta ammattikorkeakoulut voivat saada hakemuksesta valtionrahoitusta akkreditoituihin koulutusohjelmiin. Valtionrahoitus jaetaan kaikille korkeakouluille yhdellä tulosperusteisella rahoitusmallilla. Osalla ammattikorkeakouluista ei kuitenkaan ole valtionrahoitusta, vaikka niillä on tutkinnonanto-oikeus.

Rahoitusmalli on osa korkeakoulujen ohjausjärjestelmää ja kolmasosa siitä perustuu tulosta mittaaviin koulutuksen ja tutkimuksen indikaattoreihin. Vuodesta 2002 käytössä ollut rahoitusmalli kattaa noin 85 prosenttia korkeakoulujen kustannuksista. Rahoitusmallin toimivuuden arvioinnissa 2009 ei tullut esille merkittäviä muutostarpeita. Rahoitusmallin lisäksi korkeakouluja ohjataan opetus- ja tutkimusministeriön ja korkeakoulujen välisissä keskusteluissa, lainsäädännöllä, ohjeistamalla (mm. kansalliset opinto-ohjelmia koskevat ohjeet) ja vertaispaineella, joka saadaan aikaan pitämällä yksittäisiä korkeakouluja koskevat tilastotiedot julkisina. Aloituspaikkamääristä päättää Norjan parlamentti.

Sekä yksityisten että valtion korkeakoulujen ylin päätöksentekoeelin on korkeakoulun hallitus, joiden koostumusta, toimintaa ja valtuuksia koskevissa säännöksissä on korkeakoululaissa eroja. Valtio ohjaa myös yksityistä korkeakoulua, jos se on hakenut ja saanut valtiolta tukea akkreditoituihin koulutusohjelmiin. Yksityiset korkeakoulut perivät koulutuksesta maksun. Valtion korkeakouluille maksun periminen on mahdollista vain ministeriön poikkeusluvalla. Korkeakoulujen nimet rekisteröi kansallinen rekisteröintiviranomainen.

Ruotsi

Ruotsin korkeakoulujärjestelmään kuuluu yliopistoja ja korkeakouluja. Ammatillisesti suuntautuneelle korkeakoulutukselle ei ole omia oppilaitoksia vaan sekä yliopistot että korkeakoulut tarjoavat sekä ammatillisesti että akateemisesti profiloitunutta koulutusta. Yliopistoja ja korkeakouluja säädellään yhteisellä lainsäädännöllä. Ruotsissa on yhteensä 47 korkeakoulua ja yliopistoa, joista 35 on valtion virastoja ja loput yksityisiä.

Valtio rahoittaa sekä yksityisiä että valtion yliopistoja ja korkeakouluja. Peruskoulutuksen osalta korkeakoulujen rahoitus perustuu kokopäiväopiskelijoiden määrään ja opiskelijoiden opintosuorituksiin.

Suoriterahoitukselle asetetaan enimmäismäärä, jonka ylittävistä suoritteista korkeakoulu ei enää saa rahoitusta. Tutkimusrahoitukselle ei ole olemassa rahoitusmallia, vaan

se on historiaperusteista. Valtio voi myös suunnata tutkimusrahoitusta tiettyyn tarkoitukseen.

Yliopistoja ja korkeakouluja johtaa hallitus ja rehtori. Hallituksessa on enintään 15 jäsentä ja sen muodostavat puheenjohtaja, rehtori, kolme opettajakunnan edustajaa ja kolme opiskelijoiden edustajaa ja 8 korkeakoulun ulkopuolelta tulevaa edustajaa. Valtio nimitää korkeakoulun hallituksen puheenjohtajan sekä ulkopuoliset jäsenet korkeakoulun ehdotuksesta. Hallitus päättää korkeakoulun sisäisestä organisaatiosta, taloudesta ja voimavarojen jakamisesta korkeakoulun sisällä.

Högskoleverket vastaa korkeakoulujen laadunarvioinnista ja tutkinnonanto-oikeuksien myöntämisestä korkeakouluille. Yliopistoilla on yleinen oikeus myöntää tutkintoja kaikilla kolmella syklillä. Muilla korkeakouluilla tutkinnonanto-oikeus ulottuu ensimmäisen syklin ja yhden vuoden laajuisiin toisen syklin maisterin tutkintoihin. Muut korkeakoulut voivat kuitenkin hakea lupaa högskoleverketiltä tutkinnonanto-oikeutta yksittäisillä aloilla kaksivuotisiin toisen syklin maisterin tutkintoihin tai kolmannen syklin jatkotutkintoihin. Tutkinnonanto-oikeus ammatillisiin tai säänneltyihin ammatteihin myönnetään hakemuksesta sekä yliopistoille että muille korkeakouluille. Tutkinnonanto-oikeuden myöntämiseksi Högskoleverket nimittää arviointiryhmän, jonka arvioinnin pohjalta Högskoleverket tekee tutkinnonanto-oikeuksista päätökset.

Vuoden 2011 alusta lukien Högskoleverket on aloittanut koulutusohjelmien tuottamien osaamistulosten arvioinnin, jolla on vaikutusta korkeakoulujen tutkinnonanto-oikeuksiin. Ohjelmat, joiden osaamistulokset eivät ole tyydyttäviä arvioidaan vuoden kuluessa uudelleen. Högskoleverket päättää uudelleenarvioinnin perusteella, säilyykö kyseisen ohjelman tutkinnonanto-oikeus korkeakoulussa.

Tanska

Tanskan korkeakoululaitos muodostuu tie- deyliopistoista, ammattikorkeakouluista (professionshøjskoler) ja alueellisista oppilaitoksista (Erhvervsakademier). Tanskan korkeakoululaitosta on viime vuosina uudistettu

muun muassa toteuttamalla merkittäviä korkeakoulufuusioita.

Tanskan kahdeksan yliopistoa antaa tutkimukseen perustuvaa opetusta (universitetsuddannelser) Bolognan prosessin mukaisilla kolmella syklillä. Ensimmäisen syklin yliopistotutkinnot ovat Bachelor -tutkintoja (180 ECTS), toisen syklin tutkinnot Kandidatus (Master) -tutkintoja (120 ECTS) ja kolmannen syklin tutkinnot tohtorin tutkintoja (180 ECTS). Kahdeksan ammatillisesti suuntautunutta korkeakoulua (professionshøjskoler) tarjoaa 3—4,5 -vuotisia ohjelmia (professionsbacheloruddannelser, 180—270 ECTS), jotka johtavat professionsbachelor -tutkintoon. Kymmenen ammatillisesti suuntautunutta oppilaitosta (erhvervsakademier) tarjoaa kaksivuotisia korkeakouluohjelmia (erhvervsakademiuddannelser, 120 ECTS), jotka johtavat profession + AK -tutkintoon.

Ammatillisesti suuntautuneita ensimmäisen syklin tutkintoja säädellään omalla lainsäädännöllään (31/03/2008 Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser). Tutkinnonanto-oikeus edellyttää, että ohjelmien opetus on kiinteässä yhteydessä ammatteihin ja työelämään sekä kansalliseen ja kansainväliseen tutkimukseen.

Korkeakoulujen valtiolta saama rahoitus on suoritusperusteinen. Kunkin korkeakoulun perusrahoitus määräytyy niin sanottuun taksimittarijärjestelmän perusteella. Korkeakoulun saavat rahoitusta opiskelijoiden opintosuoritusten (osallistuminen kursseille ja tentteihin) perusteella.

Alankomaat

Alankomaiden korkeakoulujärjestelmä koostuu yliopistoista (Wetenschappelijk Onderwijs) ja ammattikorkeakouluista (Hoger Beroepsonderwijs). Suurin osa ammattikorkeakouluista on julkisesti rahoitettuja nuorten koulutukseen keskittyviä ja pieni osa on yksityisiä, lähinnä etä- ja elinikäiseen oppimiseen keskittyneitä ammattikorkeakouluja. Korkeakoulujen koulutusta ja tutkimusta koskeva laki (WHW) koskee sekä julkisesti rahoitettujen ammattikorkeakoulujen koko toimintaa että joiltakin osin myös yksityisiä ammattikorkeakouluja, joiden on julkisen tehtävän

hoitamisen nimissä huolehdittava koulutuksen laadusta ja laadunvarmistusjärjestelmistä samojen säännösten mukaan kuin julkistenkin ammattikorkeakoulujen. Julkisesti rahoitetut ammattikorkeakoulut on mainittu ao. lain liitteessä. Julkisesti rahoitetut ammattikorkeakoulut ovat joko säätiöitä tai yhtiöitä.

Ammattikorkeakoulut keskittyvät Alankomaissakin yliopistojen antamaa koulutusta käytännönläheisempään korkeakoulutukseen kandidaatti- ja maisteritason ohjelmissa ilman oikeutta myöntää tohtorintutkintoja. Ammattikorkeakoulujen roolia erityisesti osana tutkimusjärjestelmää (tutkimuspainotuksen vahvistamista) pohditaan parhaillaan. Opiskelijamääriin ja tutkintoihin perustuva rahoitus on edelleen kaikkien korkeakoulujen valtiolta saaman rahoitusmallin pääasiallinen komponentti (80 %), muut ovat laatuperustainen (10 %) ja tki-työhön ohjattu rahoitus (10 %). Kansallisen korkeakoulutarkastelun perusteella korkeakoulujen profiileja aiempaa enemmän painottava, laadun aiempaa paremmin huomioiva rahoitusmalli otetaan käyttöön vuoden 2012 aikana.

Korkeakoulujen profiloitumiseen ja vahvuusalueisiin perustuvassa ohjausmenettelyssä siirrytään tulospohjaisuuden ja laadun huomioivaan rahoitusmalliin. Koulutuksen laadun perusteella korkeakoulujen on mahdollista saada maksimissaan 7 prosentin lisärahoitus koulutuksen perusteella määrättyvään rahoitukseensa. Järjestelyn tulokset arvioidaan 2016, minkä jälkeen päätetään rahoitusmallin tulevaisuudesta. Ammattikorkeakoulujen on mahdollista saada harkinnanvaraista profiloitumiseen kannustavaa rahoitusta julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteisten osaamiskeskittymien (Centres of Expertise) toimintaan. Edellytyksenä on, että keskittymät toimivat jollain Alankomaiden hallituksen osoittamasta yhdeksästä tutkimuksen painopistealasta tai koulutus- tai terveydenhuoltosektorilla. Ammattikorkeakouluissa on käytössä opiskelijamaksu.

Kaikilla koulutusta ja tutkimusta koskevan lain liitteessä mainituilla korkeakouluilla on oltava korkeakoulun toiminnasta vastaava hallitus (College van Bestuur) ja hallituksen toimintaa valvova elin (Raad van Toezicht). Henkilökunta ja opiskelijat voivat joiltain

osin osallistua korkeakoulun johtamisen ratkaisuihin (medezeggenschapsraad).

Korkeakoulut päättävät itsenäisesti koulutusaloistaan ja koulutusohjelmistaan. Riippumaton akkreditaatiotoimija hyväksyy koulutusohjelmat.

Itävalta

Itävallan korkeakoulujärjestelmä muodostuu yliopistoista (Universitäten), ammattikorkeakouluista (Fachhochschule), pedagogisista korkeakouluista (Pädagogische Hochschulen) sekä eräitä terveystieteiden tutkimuslaitoksista (Medizinisch-technische Akademien, Hebammenakademien).

Itävallan ammattikorkeakoululaitos luotiin vuonna 1993. Ammattikorkeakoulut voivat olla liittovaltion, muiden julkisten tai yksityisten omistajien ylläpitämiä. Useimmat ammattikorkeakoulut ovat monialaisia. Ammattikorkeakouluja ohjataan liittovaltion lainsäädännöllä (Bundesgesetz über Fachhochschul-Studiengänge 1993). Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa ammatillisesti suuntautunutta korkeakoulutusta, joka perustuu soveltavaan tutkimus- ja kehitystyöhön.

Itävallassa korkeakoulujen tutkintorakenne muodostuu Bolognan prosessin mukaisesti kolmesta syklistä. Ammattikorkeakoulut antavat ensimmäisen ja toisen syklin korkeakoulututkintoja. Tutkinnonanto-oikeus perustuu koulutusohjelmien akkreditointijärjestelmään. Akkreditointi on voimassa viisi vuotta. Tutkinto-ohjelmien akkreditoinnista ja ulkoisesta laadunvarmistuksesta vastaa ammattikorkeakouluneuvosto (Fachhochschulerrat). Tutkinnonanto-oikeuteen tarvitaan akkreditoinnin lisäksi korkeakouluasioista päättävän liittovaltion ministeriön hyväksyntä.

Ammattikorkeakoulujen sisäisestä hallinnosta ja opetuksen organisoinnista vastaa ammattikorkeakoulu-kollegio (Fachhochschulkollegium), jonka muodostavat tutkinto-ohjelmien johtajat, opetus- ja tutkimushenkilöstön sekä opiskelijoiden edustajat. Kollegio valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ylläpitäjän valitsemista ehdokkaista.

Ammattikorkeakoulut laativat kehittämissä rahoitussuunnitelmat, joiden perusteella

liittovaltio rahoittaa sovittavan määrän opiskelijapaikkoja ammattikorkeakouluissa. Rahoitus on kustannuspohjaista ja liittovaltion rahoitus kattaa noin 90 prosenttia tutkinto-ohjelmien kustannuksista. Tällä on kannustettu ammattikorkeakouluja laajentamaan rahoituspohjaansa.

Ammattikorkeakoulut hankkivat kiinteistöihin ja muuhun infrastruktuuriin tarvittavan rahoituksen muista lähteistä kuten aluehallinnolta, kunnilta tai yksityiseltä sektorilta. Ammattikorkeakoulut voivat periä opiskelijoilta vajaan neljänsadan euron suuruisia maksuja lukukaudessa. Maksujen periminen on vapaaehtoista.

Saksa

Saksassa korkeakoulutusta antaa kaksi toisistaan hallinnollisesti erilaista korkeakoulusektoria, yliopistot ja ammattikorkeakoulut (Fachhochschulen). Sektoreiden toiminta eroaa koulutuksen sisällöissä ja oppimistulosten painotuksissa. Ammattikorkeakouluissa tutkimus rajataan sovelluspainotteiseksi ja korkeakoulutus keskittyy ammatillisten valmiuksien kehittämiseen, kun taas yliopistoissa tutkimukselle ei ole rajoitteita ja niiden tulisi tuottaa akateemisia, kriittisiä korkeakoulutettuja. Vain yliopistot voivat myöntää tohtoritutkintoja.

Saksan liittovaltion perustuslain mukaan vastuu koulutuksesta jakautuu liittovaltion ja osavaltioiden kesken. Liittovaltion perustuslaki ei sisällä korkeakouluja tai niiden tehtäviä koskevia säännöksiä. Korkeakoulujärjestelmää säännellään liittovaltion, osavaltioiden (Bundesländer) ja organisaatiotasolla. Liittovaltiotasolla toimintaa ohjaa korkeakoulujen puitelaki. Lisäksi, kaikilla 16 osavaltioilla on omat opetusministeriönsä ja korkeakoululakinsa, jotka eivät voi olla ristiriidassa puitelain kanssa. Organisaatiotasolla yliopistot ja ammattikorkeakoulut määrittelevät johtosääntönsä, joissa osasta täsmennetään lainsäädännön antamaa tehtävää sitä kuitenkaan muuttamatta. Myös osavaltiot ohjaavat korkeakouluja.

Rahoitusta koskevat puitelain säännökset käsittelevät valtion rahoituksen tulosperustaisuutta sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä. Korkeakoulujen perusrahoituksesta vastaavat osavaltiot. Rahoitusmallit

ovat osavaltiokohtaisia ja korkeakoulusektoreita rahoitetaan käytännössä samojen mallien perusteella. Liittovaltion korkeakoulurahoitus on yleensä projektiperusteista: keväällä 2012 liittovaltion rahoitusta on tarjolla korkeakoulujen profiloitumiseen ja korkeakoulutuksen laadun parantamiseen. Osa osavaltioista sallii korkeakoulujen keräävän mallittaisia lukukausimaksuja.

Saksan korkeakoulujärjestelmän uudistamisessa on päädytty sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulusektorilla korkeakoulukohtaisen strategian merkityksen korostamiseen työnjako- ja yhteistyökysymysten pohjana korkeakoulujen profiloitumisessa osavaltiokohtaisissa erilaistumisprosessissa. Vaikka ammattikorkeakoulujen tutkimusta on säännöksillä rajattu, korostetaan korkeatasoista tutkimusta tekevien ammattikorkeakoulujen tutkimusympäristöjen kehittämistä osana erilaistumisprosessia.

Korkeakoulujen profiloitumista ja rakenteiden kehittämistä varten on tarjolla sekä liittovaltion, osavaltion että yksittäisten rahoittajien ohjelmia ja muita rahoitusinstrumentteja. Saksassa on siirrytty korkeakouluissa tehdyn tutkimuksen yhteiskunnallisen merkityksen korostamisesta korkeakoulutuksen merkityksen korostamiseen, ja rakenteellisen kehittämisen rahoitusinstrumentteissa on huomioitu niin liittovaltio- ja osavaltion rahoitusorganisaatioissa erityisesti koulutuksen kehittäminen.

Osavaltioiden korkeakoulujärjestelmien muutosajurit ovat keskenään erilaisia. Esimerkiksi, nuorisoikäluokkakehitys on joissain osavaltioissa kasvava ja osassa laskeva. Ikäluokkakehityksen ja myös osavaltion profiilin vahvistamiseksi ammattikorkeakoulujen asemaa korkeakoulujärjestelmässä ollaan vahvistamassa Luoteis-Saksassa Nordrhein-Westfalenissa. Osavaltio tähtää kaikki potentiaaliset oppijat kattavaan koulutus- ja osaamistason nousuun. Ammattikorkeakoulujen taloudellista asemaa parannetaan, niiden edellytyksiä menestyksekkääseen tutkimustyöhön edistetään ja yhteistyötä yliopistojen kanssa tutkimuksessa ja jatkokoulutuksessa vahvistetaan. Lisäksi, ammattikorkeakoulujen tulisi laaja-alaisesti vahvistaa henkilökunnan keskiryhmien merkitystä tutkimuksen ja koulutuksen yhdistäjinä. Uudistukses-

sa pyritään edistämään myös naisten urakehitystä.

Yhdysvallat

Korkeakoulun itsenäisyyden aste määräytyy säännösten perusteella. Julkinen korkeakoulu voi olla melkein millainen organisaatio tahansa valtionvirastosta erilaisiin yritysmuotoihin. Osavaltioiden perustuslakien määrittelemät korkeakoulut ovat kaikkein itsenäisimpiä. Tällaisia korkeakouluja on pääasiassa läntisissä (kuten kymmenkampuksinen University of California) ja Keskilännen osavaltioissa (kuten kolmessa kaupungissa toimiva University of Michigan). Osavaltion perustuslaissa valtuutetun korkeakoulun asemaa ei voi muuttaa osavaltion hallinnon päätöksillä, vaan korkeakoulun asemaan voidaan vaikuttaa vain muuttamalla osavaltion peruslakia. Valtaosa korkeakouluista on määritelty muissa kuin perustuslaissa, ja osavaltioilla on näin niiden ohjaamisessa enemmän mahdollisuuksia. Ohjauksen kannalta yksinkertaisimmillaan korkeakoulu on valtion virasto, jonka autonominen asema ei poikkea muista valtion virastoista.

Julkisten korkeakoulujen toimintaa hallinnoidaan ja ohjataan osavaltioissa eri tavoin. Kalifornia asemoi toiminnat ja tavoitteet melko yhtenäisesti kaikille julkisille korkeakouluilleen. Kalifornian korkeakoulujen kirjossa erottuu kaksi yliopistojärjestelmää, joita ohjataan kokonaisuutena. University of California -järjestelmän 10 yliopistoa ovat kaikki ainakin jollakin alalla merkittäviä tutkimus- ja koulutusyliopistoja, kun taas California State University -järjestelmän 23 kampusta keskittyvät ammattikorkeakoulujen kaltaisesti käytännönläheisempään koulutukseen kandidaatti- ja maisteritasolla. Korkeakouluja täydentää paikalliseen ja aikuiskoulutukseen keskittyvien keskiasteen oppilaitoksen (community college) verkosto, jonka ohjaus on väljempää kuin UC- ja CSU-järjestelmien. Wisconsinissa taas University of Wisconsin -järjestelmän sisällä kampusten välinen työnjako vastaa jollakin tarkkuudella yliopisto-ammattikorkeakoulu-tehtävänjakoa. The University of Wisconsin at Madison on maailmanluokan yliopisto, jonka lisäksi 25 muun kampuksen yliopistoista vain yksi

myöntää tohtorintutkintoja. 11 kampusta keskittyy kandidaatti- ja maisteritason koulutukseen ja 13 tarjoaa rajoitetumpaa, kandidaattitason tutkintoon valmistavaa korkeakoulutusta. Kaikki 26 kampusta osallistuvat Wisconsinin osavaltionlaajuiseen täydennyskoulutukseen muiden koulutusorganisaatioiden kanssa. Vaikka UW-järjestelmän hallitus ohjaa järjestelmää kokonaisuutena, Madisonin kampus toimii autonomisesti ja sen rehtorilla on valtaa myös ohi koko järjestelmän hallituksen.

University of Wisconsin – järjestelmän vuosibudjetti 2010–2011 oli noin 5,59 miljardia dollaria, josta osavaltio rahoitti noin 1,18 miljardia ja liittovaltio noin 16 miljoonaa dollaria. Lahjoitukset, apurahat ja sopimukset olivat noin 2,17 miljardia dollaria. Opiskelijoiden vuosimaksut kattoivat noin 1,1 miljardia dollaria. Yrityksiltä, sairaalayhteistyöstä ja myyntituloista UW sai 1 miljardi dollaria. Inflaatiokorjattuna osavaltiolta tulevan rahoituksen taso on kymmenessä vuodessa laskenut, kun taas opiskelijamaksuista saatavien ja muiden tulojen taso on selvästi noussut. Myös opiskelijamaksu on noussut. Käytännössä osavaltion vuosituki on pysynyt noin miljardin dollarin tuntumassa ja UoW:n budjetti kasvanut joka vuosi. Osavaltiolta tulevan rahoituksen peruskomponentteja on opiskelijamäärän perusteella annettava rahoitus.

Tohtorintutkintoja myöntävät UW Madison ja UW Milwaukee kattoivat 5,59 miljardin dollarin budjetista 3,38 miljardia ja kandidaatti- ja maisteritason koulutusta antavat 11 kampusta 1,74 miljardia dollaria.

2.3 Nykytilan arviointi

Ammattikorkeakoulujen toimiluvat ja koulutusohjelmat

Ammattikorkeakoulujen toiminnan laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta tarkasteltiin opetus- ja kulttuuriministeriön teettämässä selvityksessä vuonna 2010. Selvityshenkilöiden arvion mukaan ammattikorkeakoulujärjestelmässä on kokonaisuutena tarkastellen tehottomuutta. Erot ammattikorkeakoulujen välillä ovat suuria. Ammattikorkeakoulujärjestelmän keskeisiä ongelmia ovat selvitys-

henkilöiden mukaan nykyisen ammattikorkeakouluverkon hajanaisuus, koulutustarjonnan ja –kysynnän epätasapaino alueellisesti ja koulutusaloittain sekä pitkät koulutusajat ja korkeat keskeyttämisasteet. Selvityshenkilöiden näkemyksen mukaan ammattikorkeakoulusektoria tulisi uudistaa siten, että uudistukset tukevat ammattikorkeakoulujen perustehtäviä, eli työelämälähtöistä koulutusta ja aluekehitystä palvelevaa soveltavaa tutkimusta. Ammattikorkeakoulujärjestelmän ohjauksen ja rahoituksen tulisi nykyistä paremmin tukea koulutuksen ja tutkimus- ja kehitystoiminnan laadun kehittämistä.

Ammattikorkeakoulujen voimassa olevat toimiluvat muodostavat kokonaisuuden, joka on syntynyt ammattikorkeakoulujärjestelmän kehittymisen myötä. Niihin on tehty joitakin ammattikorkeakoulukohtaisia muutoksia tapauskohtaisesti esimerkiksi ammattikorkeakoulujen yhdistyessä. Toimilupia ei kuitenkaan ole arvioitu ja päivitetty kokonaisuutena vastaamaan nykyisiä yhteiskunnan ja työelämän koulutustarpeita sekä korkeakoulujen toimintaympäristön muutoksia.

Ammattikorkeakoulutuksen sääntely on varsin yksityiskohtaista. Tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämistapa on laissa rajattu koulutusohjelmiksi ja opetus- ja kulttuuriministeriö päättää ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmista.

Koulutusohjelmiin perustuva tapa organisoida tutkintoon johtavaa koulutusta perustuu siihen olettamukseen, että tulevaisuuden työtehtävät ovat siinä määrin tarkasti tiedossa, että niihin valmentava opintopolku voidaan suunnitella koulutusohjelmakokonaisuudeksi. Koulutusohjelmissä opiskelevilla on usein rajoitetut mahdollisuudet yksilöllisten osaamisyhdistelmien muodostamiselle omien opintovalintojen kautta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamalla ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmapäätöksillä on tavoiteltu valtakunnallista koulutusohjelmarakennetta, joka jäsentäisi ammattikorkeakoulujen koulutustarjonnan ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Työelämän muuttuviin ja alueiden erilaisiin tarpeisiin on vastattu uusien koulutusohjelmien perustamisella. Tämä on johtanut siihen, että erinimisten koulutusohjelmien kirjo on kasvanut nopeasti.

Ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtavan koulutuksen organisointi opetus- ja kulttuuriministeriön koulutusohjelmapäätösten mukaisesti ei edistä korkeakoulujen kykyä vastata joustavasti työelämän ja yhteiskunnan muutoksiin. Ammattikorkeakoulut ovat koulutuksen, tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä työelämän kehittämisen asiantuntijoita. Niillä on toimialallaan paras asiantuntemus koulutuksen sisällöllisissä ja niihin kytkeytyvissä opetuksellisissa kysymyksissä. On johdonmukaista, että ammattikorkeakoulujen autonominen rooli vahvistuisi koulutustehtävän suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:n koulutusohjelmaprojektin (2009—2010) suosituksissa on todettu, että tutkintoon johtavan koulutuksen rakenteita tulee kehittää joustaviksi, työelämäläheisiksi ja opiskelijan valinnanmahdollisuuksia lisääviksi. Tämä saattaa edellyttää koulutusohjelmarakenteesta luopumista, koulutusalarakenteen uudelleen arvioimista ja siirtymistä muunlaisiin, esimerkiksi ydinosaamisen ja täydentävien opintojen kautta jäsenyviin tutkintoihin ja nykyistä laajempiin, myös uudenlaisten opiskelijavalintojen kannalta mielekkäisiin tutkintokokonaisuuksiin. Kehittämistyö on tehtävä laajana yhteistyönä sidosryhmien kanssa. Tämä on tärkeää myös korkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoiminnan kannalta. Uuden rakenteen on luotava nykyistä joustavimmat mahdollisuudet toteuttaa työelämäläheistä ja työelämälähtöistä tutkimus- ja kehitystoimintaa tukevaa pedagogiikkaa.

Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi kansainvälisesti opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta ammattikorkeakoulujen tk-toimintoja (KKA-julkaisu 7:2012). Professori Peter Maassenin johtama arviointiryhmä totesi ammattikorkeakoulujen tk-toimintojen kehittyneen tutkimus- ja kehitystyötä tekevien henkilöiden toiminnasta, ilman kokonaisvaltaista suunnittelua, mikä osaltaan selittää tk-toimintojen kansallisen pirstaleisuuden ja alueelliset erityispiirteet. Ammattikorkeakoulujen tulisi selvityksen mukaan huomioida strategiassaan myös tk-työ ja vahvistaa koulutuksen ja tk-työn yhteyttä. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi selvityksen mukaan korkeakoulujen ohjauksessa ja rahoituksessa ny-

kyistä painokkaammin huomioida tk-työn. Ministeriöiden tulisi arviointiryhmän näemyksen mukaan varmistaa yhteinen tahtotila ammattikorkeakoulujen aseman kehittämiseksi kansallisessa tutkimusjärjestelmässä.

Ammattikorkeakoulujen nykyisessä koulutus- ja opintoalajaottelussa on nähty selkeyttämisen tarvetta. Selkeyttämistarpeen on koettu nousevan työmarkkinoiden muutoksista, kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä, koulutuksen järjestäjien kilpailutilanteista, korkeakoulujen sisäisten rakenteiden muutoksista, sekä opiskelija- ja valintatiedotuksen kehittämistarpeista. Muutostarve on näytetty kummallakin korkeakoulusektorilla osin samanlaisena. Muutostarpeita on nähty erityisesti tekniikan ja liikenteen alalla, luonnontieteiden alalla sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla. Tutkintoon johtavan koulutuksen rakenteita ja nimikkeistöjä kehitettäessä on tärkeää huomioida myös korkeakoulujen kansainvälinen yhteistyö.

Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi ammatillista opettajankoulutusta vuonna 2010. Siihen sisältyi myös arviointia ammatillisten opettajakorkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen yhteydestä. Arvioinnissa suositeltiin muun muassa ammattikorkeakoulun opetustarjonnan hyödyntämistä opettajankoulutuksessa ja opetusharjoittelussa sekä opiskelijoiden ja opettajien yhteistyön lisäämistä ammattikorkeakoulun ja opettajakorkeakoulun välillä taloudellisen ja toiminnallisen synergian lisäämiseksi.

Ammattikorkeakoulun toiminnan kokoaaminen yhdeksi kokonaisuudeksi tukisi sekä ammattikorkeakoulujen että ammatillisen opettajankoulutuksen kehittymistä.

Ammattikorkeakoulujen rahoitus

Hyvän rahoitusjärjestelmän ominaisuuksina pidetään selkeyttä sekä tuloksellisuuteen ja tehokkuuteen kannustavuutta. Nykyiseen kustannuspohjaiseen ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmään liittyy kannustinongelmia, koska se ei juurikaan palkitse tehokkuudesta tai asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Keskeisistä korkeakoulupoliittisista tavoitteista niin ikään laatu ja vaikuttavuus eivät näy tällä hetkellä ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmässä. Nykyinen rahoi-

tusmalli ei myöskään kannusta ammattikorkeakouluja profiloitumaan aluetta palvelemaan tutkimus- ja kehitystyöhön, sillä perusrahoituksesta puuttuu tätä toimintaa koskeva elementti.

Tuloksellisuuden osuus ammattikorkeakoulujen valtionosuusrahoituksessa on varsin pieni. Valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteissa laskennallisten opiskelijamäärien painoarvo on 70 prosenttia ja suoritettujen tutkintojen 30 prosenttia. Ohjauksen näkökulmasta ammattikorkeakoulujen hanketta tuloksellisuusrahoitukseen osoitetut valtionavustukset ovat volyymiltaan pieniä ja niiden ohjaava vaikutus on tehtyjen selvitysten perusteella vähäinen. Esimerkiksi koulutustarjonnan sopeuttaminen työvoimatarpeeseen on nykyisessä järjestelmässä vaikeaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Ammattikorkeakoululainsäädännön uudistus on keskeinen osa käynnissä olevaa korkeakoulureformia. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen opetuksen ja tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä näihin liittyvän aluekehittämistoiminnan laatua sekä kehittää ammattikorkeakoulujen kansainvälistymisen edellytyksiä ja turvata ammattikorkeakoulujen opiskelija- ja muiden palvelujen taso ja toiminnan tuloksellisuus. Näihin tavoitteisiin pyritään uudistamalla ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille myönnettävät toimiluvat, luopumalla ministeriön tekemistä koulutusohjelmapäätöksistä sekä uudistamalla ammattikorkeakoulujen rahoituksen määräytymisperusteita.

Ammattikorkeakoulujen toimilupien uudistamisella toteutetaan hallitusohjelman mukainen korkeakoulujen nykyisen toimipisteverkon kokoaminen riittävän laajoiksi, laadukkaiksi ja innovatiivisiksi osaamisympäristöiksi. Kaikilla yksiköillä tulee olla edellytykset tarjota opiskelijoille laadullisesti tasavertaiset koulutus- ja opiskelijapalvelut sekä toteuttaa korkeatasoista työelämää, pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja alueita palvelevaa tutkimus- ja kehitystoimintaa. Tavoitteen saavuttaminen vaatii riittävien taloudellisten

voimavarojen lisäksi ammattikorkeakoulujen vahvempaa strategista osaamista, profiloitumista, painoalavalintoja, johtajuutta sekä priorisointi- ja päätöksentekokykyä. Hallituksen sivistyspoliittinen ministeriryhmä on määritellyt toimilupauudistuksen periaatteet helmikuussa 2012.

Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmapäätöksistä luopumisen tavoitteena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen edellytyksiä suunnata koulutustarjontaansa nykyistä joustavammin työelämän tarpeiden mukaisesti. Tätä tukee osaltaan vuorovaikutuksen vahvistaminen ammattikorkeakoulun toimintaympäristöön ja erityisesti työelämään. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti tavoiteltavaa on myös työ- ja elinkeinoelämän edustajien lisääminen ammattikorkeakoulujen keskeisissä hallintotoimissa.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin uudistamisen tavoitteena on, että rahoituksen määräytymisperusteissa ja rahoituskriteereissä otetaan huomioon koko ammattikorkeakoulujen lakisääteinen toiminta laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta korostaen.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Vaihtoehtona varsinaiselle toimilupamenetelylle olisi se, että ammattikorkeakoulut ja niiden ylläpitäjät *lueteltaisiin yliopistojen tapaan laissa tai sen nojalla annettavassa asetuksessa*. Tämä malli on saanut melko laajaa kannatusta hallitusohjelman jälkeen laaditusta Ammattikorkeakoululaitoksen uudistamisen suuntaviivat -muistiosta annetuissa lausunnoissa. Ammattikorkeakoulujen luettelamista lainsäädännössä on kannatettu erityisesti kahden korkeakoulusektorin yhdenmukaisen kohtelun perusteella. Ammattikorkeakoulu- ja yliopistosektorien erona on kuitenkin se, että ammattikorkeakoulujen ylläpitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä tai yhteisö, joita koskee oma lainsäädäntönsä, kun taas julkisoikeudellisten yliopistojen olemassaolo perustuu suoraan yliopistolakiin. Oikeusministeriö onkin pitänyt keinotekoisena kaavailtua mallia, jossa toimiluvan myöntämiseen ei liittyisi varsinaista hallintopäätöstä. Erityisen ongelmallisena tässä mallissa on pidetty muutoksenhakuoikeuden puuttumista.

Hallintopäätökseen perustuvien toimilupien uudistamisessa on harkittu vaihtoehtoa, jossa nykyisiä toimilupia muutettaisiin voimassa olevan lain nojalla. Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa toimiluvan peruuttamisen kokonaan tai osittain erityisesti koulutustarpeen olennaisen muutoksen perusteella. Toimilupien kokonaistarkastelun kannalta on kuitenkin pidetty parempana ratkaisuna sitä, että kaikki voimassa olevat toimiluvat lakkautetaan uuden lain voimaantulosäännöksen nojalla. Tällöin uusien toimilupien myöntämisessä voitaisiin lisäksi lakiehdotuksen mukaisesti korostaa toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja tehokkuuden näkökulmaa.

Koulutusvastuusääntelyn osalta nykyistä ministeriön koulutusohjelmapäätöksiin perustuva mallia ei pidetä enää tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona. Koska toimiluvat myönnettäisiin jatkossakin hallinnollisina päätöksinä, myös koulutusvastuut määrittyisivät toimiluvissa eikä lainsäädännön perusteella. Sen sijaan että koulutusvastuu määritettäisiin tutkintojen ja tutkintonimikkeiden kautta, toimiluvissa voitaisiin määrittää esimerkiksi pelkästään ne koulutusalat, joilla kukin ammattikorkeakoulu antaisi tutkintoja. Koulutuksen suuntaaminen yhteiskunnan ja työelämän tarpeiden mukaan edellyttää kuitenkin koulutusalaan tarkempaa säätelyä monella yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisellä alalla kuten sosiaali- ja terveystieteillä sekä tekniikan ja liikenteen alalla.

Ammattikorkeakoulujen *taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamista* koskevassa selvityshenkilöiden raportissa (opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2010:23) on hahmoteltu kolmea erilaista vaihtoehtoa uudistuksen toteuttamiseksi. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan ammattikorkeakoulujen perusrahoitus siirrettäisiin kokonaan valtiolle ja rahoituksesta säädettäisiin ammattikorkeakoululaissa. Kustannuspohjaisesta rahoituksesta luovuttaisiin ja perusrahoitus perustuisi tuloksellisuuteen. Ammattikorkeakoulut ja niiden ylläpitäjät yhdistettäisiin samaksi oikeushenkilöksi ja niiden juridinen muoto olisi osakeyhtiö. Toisena vaihtoehtona on tarkasteltu mallia, jossa rahoitus siirrettäisiin valtiolle kuten ensimmäisessä vaihtoehdossa. Sen sijaan nykyinen ylläpito- ja hallintojärjestelmä säilyisi pääpiirteissään ennallaan.

Myös kolmannessa vaihtoehdossa ylläpito- ja hallintojärjestelmä säilyisi. Lisäksi kuntien ja valtion rahoitusvastuu säilyisi, mutta rahoitussuhteita muutettaisiin kuntien rahoitusosuutta pienentämällä. Tässäkin mallissa kustannuspohjaisesta rahoituksesta kuitenkin luovuttaisiin ja perusrahoitus perustuisi tuloksellisuuteen. Selvityshenkilöt ovat pitäneet näistä kolmesta vaihtoehdosta ensimmäistä mallia parhaimpana. Myös hallitusohjelman kirjaus pohjautuu tähän vaihtoehtoon.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Hallitusohjelman mukaisesti ammattikorkeakoulujen rahoitusta ja hallintoa koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Ammattikorkeakoulu-uudistus toteutetaan valtioneuvoston päättämän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti vaiheittain. Nyt ehdotettavan uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa vahditetaan ammattikorkeakoulujen rakenteellista uudistamista ja toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamista.

Ammattikorkeakoulun toimiluvan myöntämisperusteita ehdotetaan uudistettaviksi ja nykyisten toimilupien voimassaolo ehdotetaan päättymään lain voimaan tullessa. Uusien toimilupien myöntämisessä korostuisivat koulutustarpeen lisäksi toiminnan laatuun, vaikuttavuuteen ja tehokkuuteen liittyvät näkökohdat.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemistä koulutusohjelmapäätöksistä ehdotetaan luovuttavaksi. Toimiluvissa määrättäisiin jatkossa siitä, mitä tutkintoja ja tutkintonimikkeitä kukin ammattikorkeakoulu antaa. Valtioneuvosto voisi toimiluvassa lisäksi myöntää oikeuden järjestää ammatillista opettajankoulutusta. Ammatillisesta opettajankoulutuksesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi ja mainittuun lakiin sisältyvät kelpoisuutta ja opiskeluoikeutta koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi ammattikorkeakoululakiin. Ruotsinkielisen opettajankoulutuksen järjestämisvelvoitetta koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi yliopistolakiin.

Ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille myönnettävän perusrahoituksen määräytymisperusteet ehdotetaan uudistettaviksi. Rahoituskriteereissä otettaisiin huomioon ammattikorkeakoulujen koko lakisääteinen toi-

mintu laatu, vaikuttavuutta ja tehokkuutta korostaen. Korkeakoulukohtainen rahoitus määräytyisi pääasiassa suoritettujen tutkintojen ja opintoprosessien laadun ja tehokkuuden, työllistymisen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusteella.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen toisessa vaiheessa on tarkoitus siirtää vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta kokonaan valtiolle ja tehdä ammattikorkeakouluista itsenäisiä oikeushenkilöitä. Toinen vaihe toteutetaan valtiosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen aikataulussa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla rahoitusmallin muutoksilla ei ole vaikutusta ammattikorkeakouluille jaettava kokonaisrahoituksen määrään. Mallilla ei siten ole muutosvaikutusta valtion talouteen eikä kunta–valtio –suhteeseen.

Toimilupauudistuksessa kiinnitetään huomiota ammattikorkeakoulujen taloudellisiin toimintaedellytyksiin pitkällä tähtäyksellä. Toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan rakenteellisten uudistusten ja uudelleen arvioidavien koulutusvastuiden kautta.

Samaan aikaan ammattikorkeakoulu-uudistuksen kanssa hallitus toteuttaa valtiontalouden sopeuttamistoimia. Ammattikorkeakoulujen osalta se merkitsee koulutustarjonnan vähentämistä ja yksikköhintojen leikkausta sekä indeksikorotuksista luopumista vuonna 2013. Tällä odotetaan olevan vaikutuksia ammattikorkeakoulujen suunnitelmiin niiden hakiessa toimilupia. Säästövelvoitteiden toteuttaminen edellyttää ammattikorkeakouluilta rakenteellista uudistumista ja toiminnan tehostamista.

Esitetyllä rahoitusmallilla on kuitenkin vaikutuksia rahoituksen jakautumiseen ammattikorkeakoulujen välillä. Malli pohjautuu tuloksellisuuteen, jolloin kunkin rahoituskriteerin mukaisella suoriutumisella on osaltaan vaikutus ammattikorkeakoulun saaman kokonaisrahoituksen määrään. Kaikkien ammattikorkeakoulujen toimintaedellytykset turvataan ja ammattikorkeakoulukohtaisia muutoksia pienennetään ottamalla lakiin siirtymäsäännös, jonka mukaan rahoituksen

muutos voi olla korkeintaan kolme prosenttia vuotta kohti. Tuloksellisuuden vaikutus rahoitukseen kasvaa siten asteittain.

Yksikköhinnan uudet määräytymisperusteet muuttavat yksittäisten ammattikorkeakoulujen rahoituksen määrää. Rahoitus määräytyisi jatkossa toiminnan tuloksellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden mukaan. Rahoituskriteerit olisivat suoritettujen ammattikorkeakoulututkinnot (46 %), 55 opintopistettä lukuvuotena suorittaneiden määrä (24 %), valmistuneet työlliset (3 %), avoimen ammattikorkeakouluopetuksen, erillisten opintojen ja maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen opintopisteet (4 %), ammatillisessa opettajankoulutuksessa suoritettujen opinnot (2 %), opiskelijapalautte (3 %), koulutuksen kansainvälisyys (3 %), ulkopuolinen tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitus (8 %), suoritettujen ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot (4 %), julkaisut, taiteellinen toiminta, audiovisuaaliset aineistot ja tieto- ja viestintätekniiset ohjelmat (2 %), henkilöstön kansainvälinen liikkuvuus (1 %).

Eräiden valtioneuvoston yleisistunnossaan tekemien, opetusministeriön hallinnonalaan kuuluvien päätösten maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta annetun asetuksen (994/1995) mukaan valtioneuvoston yleisistunnossa tehtävästä ammattikorkeakoulun toimilupapäätöksestä peritään 2 835 euron suuruinen maksu. Ehdotetun ammattikorkeakoululain muuttamista koskevan lain voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan maksua ei kuitenkaan perittäisi toimiluvista, joiden voimassaolo alkaa lain tullessa voimaan.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetut ammattikorkeakoululain muutokset vahvistavat ammattikorkeakoulujen asemaa korkeakoulujärjestelmässä ja lisäävät ammattikorkeakoulujen autonomiaa koulutustehtävän osalta. Koulutustehtäväsääntelyn uudistaminen ja koulutusohjelmapäätöksistä luopuminen antaa ammattikorkeakouluille entistä joustavampia mahdollisuuksia reagoida työelämän tarpeisiin. Ammattikorkeakoulujärjestelmän uusi rahoitusmalli edesauttaa ammattikorkeakoulujen perustehtävien to-

teuttamista. Tutkimus-, ja kehitystoiminnan huomioiminen rahoituksessa edistää koulutuksen uusiutumista ja nykyistä paremmin mahdollistaa tutkimus- ja kehitystoiminnan menettelyiden oppimisen jo osana koulutusta. Se myös lisää toimintaan kytkeytyvän aluekehitystoiminnan painoarvoa ja tätä kautta ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuutta. Tuloksellisuuteen perustuva rahoitusjärjestelmä kannustaa ammattikorkeakouluja tulokselliseen ja tehokkaaseen toimintaan.

Uusien toimilupahakemusten valmistelu aiheuttaa nykyisille ammattikorkeakouluille ja niiden ylläpitäjille lisätyötä.

Ehdotuksilla ei ole vaikutusta ammattikorkeakoulujen tehtävien määrittelyyn. Opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa myös jatkossakin ammattikorkeakouluja. Ministeriön ohjausprosessissa otetaan huomioon erityisesti toimialan tavoitteiden pitkäjänteisyys. Ministeriön ja ammattikorkeakoulujen välistä sopimus- ja palautemenettelyä jatketaan ja sopimusten sisältöä muutetaan aiempaa strategisemmaksi.

Ammattikorkeakoululain muuttamista koskevan lain voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan valtioneuvosto voisi tietyin perustein myöntää enintään kahden vuoden määräaikaisen toimiluvan. Määräaikaisia toimilupia voitaisiin myöntää esimerkiksi useammalle ylläpitäjälle, joiden ylläpitämien ammattikorkeakoulujen toivotaan yhdistyvän ja joiden edellyttäisiin kahden vuoden kuluessa hakevan yhtä toimilupaa. Määräaikaisen toimilupien myöntäminen vauhdittaisi ammattikorkeakoulusektorin rakenteellista kehittämistä.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Aluevaikuttavuus

Ammattikorkeakoulujen perustehtäviin kuuluu oman alueensa kehityksen vahvistaminen ja osaamisen kehittäminen. Ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuus syntyy koulutuksen, tutkimus- ja kehitystyön sekä alueellisen tehtävän kokonaisuudesta. Ammattikorkeakoulujen vahvuus ja aluekehittämistyön kannalta olennainen piirre on niiden laaja, monialainen osaamis pohja. Vaikuttavuus vahvistuu laadukkaamman ja tuloksekkaam-

man toiminnan kautta. Korkeakoulukohtainen profiloituminen ja painoalavalinnat mahdollistavat laadun kehittämisen sekä edistävät yhteistyötä niin korkeakoulujen kesken kuin muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Tulokset näkyvät alueiden kilpailukyvyyn parantumisena.

Uudistuksella parannetaan ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiä perustehtäviensä suorittamisessa. Koulutustarjonnan rakennetta ja alueellista tasapainoa parantamalla maan eri alueille saadaan riittävästi korkeatasoista työvoimaa. Kokoamalla aluekehityshankkeita nykyistä suuremmiksi ja eri osa-alueita yhdistäväksi kokonaisuuksiksi parannetaan alueiden vahvuuksista lähtevää ja niitä hyödyntävää tutkimus- ja kehittämis-toimintaa sekä luodaan edellytyksiä alueiden työ- ja elinkeinoelämän muutoksella ja hyvinvoinnin kasvulle.

Toimilupauudistuksen yhteydessä tulee hallituksen linjausten mukaisesti huolehtia siitä, että jokaisessa maakunnassa on yksi tai useampi korkeakoulu. Toimilupien uudistamisen yhteydessä päätettävillä koulutusvastuuilla saattaa olla jonkin verran muutosvaikutuksia alueelliseen korkeakoulutarjontaan, minkä johdosta näkökulma tulee ottaa huomioon toimilupia ja koulutusvastuita uudistettaessa. Korkeakouluverkon tiivistyessä on tärkeää huolehtia osaamisen siirtymisestä alueilla.

Nuorten tutkintoon johtavan koulutustarjonnan vähentyessä erilaiset joustavat aikuis-koulutusmuodot korostuvat. Ammattikorkeakoulujen rooli työelämän kehittämisessä on keskeinen. Työelämän ohessa suoritettava osaamisen päivittämiseen ja uudistamiseen tähtäävä koulutus on tärkeä osa ammattikorkeakoulujen työelämän kehittämistehtävää.

Vaikutus korkeakoululaitoksen kokonaisuuteen

Suomen korkeakoululaitos muodostuu jatkossakin yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Kummallakin sektorilla on omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä ja profiilinsa. Korkeakoulujen strategiset valinnat ja erilaiset toimintamallit monipuolistavat korkeakoulujen toimintaa myös sektoreiden sisällä. Ne mahdollistavat yhteiskunnan erilaisiin

tarpeisiin vastaamisen ja osaamisen laajamittaisen hyödyntämisen. Lakiesityksellä ei ole tarkoitus muuttaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen keskinäistä suhdetta.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyö on tärkeää alueellisesti vahvempien korkeakoulukokonaisuuksien muodostamiseksi ja alueellisen vaikuttavuuden parantamiseksi. Yhteistyön ja työnjaon edistäminen mahdollistaa resurssien tehokkaan käytön. Ammattikorkeakoulujen vahvistuvan alueellisen aseman kautta voidaan edistää myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen alueellista yhteistyötä. Uudistuksen myötä ammattikorkeakoulujen strategiset valinnat koulutuksen ja tutkimus- ja kehittämistyön vahvistamiseksi mahdollistavat myös korkeakoulusektoreiden välisen yhteistyön lujittamisen muiden yhteistyökumppaneiden suuntaan.

Vaikutukset yrityksiin ja työelämään

Perustoimintaedellytykset yritystoiminnalle syntyvät oppilaitosten tarjoaman koulutuksen sekä tutkimus-, kehitys- ja palvelutoiminnan kautta. Innovaatiojärjestelmän eri toimijoiden välinen yhteistyö on lisääntynyt ja ammattikorkeakoulujen osaaminen alueilla on kysyttyä. Ammattikorkeakoulut ovat paikallisen yrityselämän rajapinnassa toimiessaan vakiinnuttaneet asemansa erityisesti pk-yritysten toiminnan kehittäjinä. Ammattikorkeakoulujen rakenteiden ja sen myötä toimintaedellytysten vahvistuessa ja rahoituksen kannustavuuden lisääntyessä ja rahoituspohjan monipuolistuessa edellytykset palvelulla työelämää paranevat. Myös yritys yhteistyölle syntyy aiempaa paremmat edellytykset.

Ammattikorkeakoulujen koulutustehtävien määrittely ehdotetulla tavalla varmistaisi nykyistä paremmin riittävän ja työelämälähtöisen koulutustarjonnan ja sitä kautta myös työvoiman tarjonnan kaikilla aloilla yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti.

Vaikutukset hakijoiden ja opiskelijoiden asemaan

Ministeriön koulutusohjelmapäätöksistä luopuminen tarkoittaisi samalla sitä, että

ammattikorkeakoulut voisivat jatkossa päättää itsenäisesti siitä, järjestävätkö ne tutkintoon johtavat opinnot koulutusohjelmina vai muulla tavoin. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan ministeriön päättämät ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat ja niiden suuntautumisvaihtoehdot ovat myös ammattikorkeakoulujen yhteishaun hakukohteina. Jatkossa ammattikorkeakoulut voivat päättää itsenäisesti hakukohteista ja kehittää opiskelijavalintojaan esimerkiksi siten, että opiskelijat otetaan koulutusohjelman sijasta laajempiin kokonaisuuksiin, jolloin tarkempi suuntautuminen valitaan vasta opintojen aikana. Toisaalta muutos voisi johtaa myös hakukohteiden määrän kasvamiseen nykyisestä, mikä voisi hakijan kannalta vaikeuttaa ammattikorkeakoulun koulutustarjonnan kokonaisuuden hahmottamista. Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että ammattikorkeakoulut olisivat vähentämässä hakukohteidensa määrää. Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa tilannetta ja puuttuu tarvittaessa ohjauksellaan asiaan.

Toimilupien uudistaminen, koulutustehtäväsääntelyn muuttaminen ja koulutusohjelmapäätöksistä luopuminen eivät vaikuta nykyisten opiskelijoiden tutkinnonsuorittamisoikeuteen. Ammattikorkeakoululain siirtymäsäännöksellä ja toimilupiin sisällytettävillä määräyksillä on tarkoitus turvata ennen uuden lain voimaantuloa opintonsa aloittaneiden oikeus suorittaa tutkintonsa. Ehdotettavan siirtymäsäännöksen mukaan sellaiselle ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle, jolle ei myönnettäisi uutta toimilupaa, voitaisiin kuitenkin myöntää määräaikainen toimilupa enintään kahdeksi vuodeksi. Tapauksissa, joissa opiskelijan tutkinnon suorittaminen kestäisi kauemmin kuin kaksi vuotta, olisi tarkoituksenmukaista suorittaa opinnot loppuun ammattikorkeakoululain 6 §:n mukaisen toistaiseksi voimassa olevan toimiluvan saaneessa ammattikorkeakoulussa. Tämä menettely edistäisi siirtyvän opiskelijan mahdollisuuksia saada laadukasta opetusta ja opiskelijapalveluita. Kahden vuoden siirtymäaika antaisi opiskelijalle myös mahdollisuuden varautua korkeakoulun vaihtamisesta aiheutuviin muutoksiin.

Vaikutukset henkilöstön asemaan

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen ensimmäisen vaiheen mahdolliset vaikutukset henkilöstön asemaan liittyvät erityisesti ammattikorkeakoulujen toimilupien uudistamisesta johtuviin ammattikorkeakouluverkon muutoksiin. Uudistus saattaa johtaa toimilupien määrän vähenemiseen ja yksittäisten ammattikorkeakoulujen koulutustehtävän supistamiseen ja tätä kautta vaikuttaa henkilöstön määrään ja rakenteeseen.

Samanaikaisesti uudistuksen kanssa toteuttavat menosäästöt voivat osaltaan johtaa ammattikorkeakoulujen henkilöstömäärän vähentämiseen.

Kunnallisille ylläpitäjille ei vielä nyt ehdotettavassa uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa aseteta yhtiöittämisvelvoitetta. Mikäli nykyinen kunnallinen ylläpitäjä päättää joka tapauksessa yhtiöityä uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa ja hakee toimilupaa rekisteröidylle yhteisölle, yhtiöittämisen vaikutukset kyseisen ammattikorkeakoulun henkilöstön asemaan selvitetään toimilupahakemuksessa.

Ammattikorkeakouluilla ja niiden ylläpitäjillä on jatkuvasti vastuu toteuttaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja muutosvaiheessa tämä vastuu tulee erityisesti korostumaan.

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Syksyllä 2011 ammattikorkeakouluissa alkaneeseen tutkintoon johtavaan koulutukseen hakeneista 60 prosenttia oli naisia. Koulutusaloittaiset vaihtelut ovat kuitenkin suuria, sillä tekniikan ja liikenteen alalle hakeneista naisia oli 20 prosenttia kun taas sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalle hakeneista 79 prosenttia oli naisia. Kulttuurialalle hakeneista 69 prosenttia oli naisia ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle hakeneista 73 prosenttia.

Naisia oli vuonna 2011 tutkintoon johtavan nuorten koulutuksen opiskelijoista 51 prosenttia, aikuisten koulutuksen opiskelijoista 60 prosenttia ja ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista 63 prosenttia.

Naiset suorittivat vuonna 2011 nuorten koulutuksessa 61 prosenttia ammattikorkeakoulututkinnoista, 72 prosenttia aikuisten koulutuksen ammattikorkeakoulututkinnoista ja 66 prosenttia ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista. Koulutusalojen välinen vaihtelu oli suurta: naiset suorittivat 18 prosenttia tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoista, 89 prosenttia sosiaali- ja terveysalan tutkinnoista, 68 prosenttia kulttuurialan tutkinnoista ja 83 prosenttia matkailu-, ravitsemis- ja talousalan tutkinnoista. Kaikilla koulutusaloilla naisten osuus suoritetuissa tutkinnoissa oli suurempi kuin naisten osuus alan opiskelijoista.

Vuonna 2011 ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstöstä naisia oli 59 prosenttia ja tutkimus- ja kehityshenkilöstöstä 50 prosenttia. Tekniikan ja liikenteen alan opetushenkilöstöstä 25 prosenttia ja tutkimus- ja kehityshenkilöstöstä 21 prosenttia oli naisia vuonna 2011. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opetushenkilöstöstä naisia oli 87 prosenttia ja tutkimus- ja kehityshenkilöstöstä 74 prosenttia. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opetushenkilöstöstä 76 prosenttia ja tutkimus- ja kehityshenkilöstöstä 69 prosenttia oli naisia. Kulttuurialan henkilöstön sukupuolijakauma oli yllä mainittuja aloja tasaisempi: opetushenkilöstöstä 52 prosenttia ja tutkimus- ja kehityshenkilöstöstä 58 prosenttia oli naisia.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksella ei ole suoria tasa-arvoaikutuksia. Uudistus kytketty laajempaan koulutustarjonnan ja rakenteiden uudistamisprosessiin, jolla koulutusta pyritään suuntaamaan siten, että se vastaa nykyistä paremmin työelämän ja alueiden tarpeita.

Uuden lainsäädännön perusteella myönnettävissä toimiluvissa on tarkoitus vähentää koulutustarjontaa erityisesti kulttuurialan, matkailu- ja ravitsemisalan sekä tekniikan korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen osalta. Näistä kaksi ensin mainittua koulutusta on naisvaltaista sekä opiskelijoiden että henkilöstön osalta tarkasteltuna. Toisaalta koulutustarjontaa on tarkoitus jonkin verran lisätä sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen osalta.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksesta riippumatta ammattikorkeakoulut pysyvät edelleen oppilaitoksina, joita koskevat naisten ja

miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) oppilaitoksia koskevat velvoitteet. Koulutuksellista tasa-arvoa pyritään edistämään erillisellä toimenpideohjelmalla, joka kattaa kaikki koulutusasteet.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Vuonna 2010 valmistuneessa opetus- ja kulttuuriministeriön teettämässä ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamista koskevassa selvityksessä (opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:23) tuotiin esille ammattikorkeakouluverkon hajanaisuus ja sirpaloituneisuus sekä koulutuksen liikatarjonta. Myös kansainvälisissä ja kansallisissa korkeakoululaitoksessa ja innovaatiojärjestelmämme arvioinnissa on korostettu tarvetta parantaa koulutuksen sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä vahvistaa molempien korkeakoululaitoksen sektoreiden roolia innovaatiojärjestelmässä.

Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman (22.6.2011) mukaan ammattikorkeakoulujen rahoitusta ja hallintoa koskeva lainsäädäntö uudistetaan, vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään kokonaan valtiolle, ammattikorkeakouluista tehdään itsenäisiä oikeushenkilöitä ja ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan korostaen toiminnan laatua ja vaikuttavuutta.

Valtioneuvosto on joulukuussa 2011 hyväksynyt koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman vuosille 2011—2016. Sen mukaan ammattikorkeakoulujen rahoitus- ja säädösohjausta uudistetaan vuoden 2014 alusta vauhdittamaan ammattikorkeakoulujen rakenteellista uudistamista ja toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamista. Kehittämissuunnitelman mukaan valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen aikataulussa arvioidaan, miten ammattikorkeakoulujen rahoituksen siirto kunnilta valtiolle ja oikeushenkilöaseman muuttaminen toteutetaan.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa todetaan, että ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan vuoden 2014 alusta. Kehittämissuunnitelman mukaan toimilupa on valtioneuvoston asetus, jossa

säädetään koulutusvastuista ja muista toiminnan edellytyksistä, jolloin koulutustarjontaa voidaan suunnata työelämän tarpeisiin paremmin vastaavaksi. Kehittämissuunnitelman hyväksymisen jälkeen oikeusministeriöstä saadun kannan mukaan toimilupaa ei myönnetä säädöksellä, kuten valtioneuvoston asetuksella, vaan toimilupa tulee vastaisuudessaakin myöntää hallintopäätöksellä, jossa määritellään myös koulutusvastuu.

Ammattikorkeakoulujen ja sidosryhmätoimijoiden edustajat ovat ammattikorkeakoulujen uudistuksen valmistelutyön ohjausryhmässä vahvasti kannattaneet toimilupien kattavaa uudelleenarviointia. Hallitusohjelmaan ja vuosien 2012—2015 valtiontalouden kehyspäätökseen sisältyvä 51 miljoonan euron menosäästö ammattikorkeakoulujen valtion rahoituksessa vuoteen 2015 mennessä edellyttää voimakkaita, strategisesti oikein kohdennettuja rakenteellisen kehittämisen toimenpiteitä ja toiminnan tehostamista. Kuntaosuus huomioon ottaen ammattikorkeakoulusektorin menosäästöt ovat yhteensä yli 12 prosenttia ammattikorkeakoulujen valtionosuusrahoituksesta.

Ammattikorkeakoulu-uudistusta on käsitelty valmistelun aikana hallituksen iltakoulussa, sivistyspoliittisessa ministerityöryhmässä ja talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Ammattikorkeakoululain ja rahoituslain muuttamista koskevasta esitysluonnoksesta annettiin yhteensä 62 lausuntoa. Saaduissa lausunnoissa ammattikorkeakoulu-uudistusta pidettiin yleisesti ottaen tarpeellisena. Monissa lausunnoissa ilmaistiin kuitenkin pettymystä ammattikorkeakoulu-uudistuksen toteutuksen kaksivaiheisuudesta ja kannettiin erityisesti huolta siitä, pystytäänkö myös uudistuksen toinen vaihe toteuttamaan tämän hallituskauden aikana. Myös ensimmäisen vaiheen tiukka aikataulu koettiin haasteellisena.

Toimilupien myöntämiskriteereitä pidettiin tulkinnanvaraisina ja perusteluihin kaivattiin lisää kuvausta muun muassa toimiluvan edellytyksenä olevasta koulutustarpeen vaatimuksen täyttymisestä. Lausunnoissa tuotiin

esille, että toimilupaharkinnassa tulisi myös ottaa huomioon muun muassa tutkimus- ja kehitystyö, toiminnan alueellinen vaikuttavuus ja koulutuksen alueellinen saatavuus. Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä, että hallituksen esitystä täydennetään toimilupahakemusten arviointiprosessin osalta.

Koulutusohjelmakohtaisesta säätelystä luopumista pidettiin perusteltuna ja monet lausunnonantajat totesivat muutoksen lisäävän korkeakoulujen autonomiaa. Koulutusvastuun määritelmää pidettiin lausunnoissa pääosin selkeänä ja tutkintokohtaisen koulutusvastuun tarkentamista tietyillä aloilla perusteltuna. Monet lausunnonantajat katsoivat, että koulutusvastuuta koskevat muutokset tulisi voida toteuttaa valtioneuvoston päätöksentekoa joustavammalla menettelyllä.

Koulustehtävään liittyvää ylempien ammattikorkeakoulututkintojen myöntämiskeutta koskevaa säännöstä ja sen perusteluja kommentoitiin laajasti, ja tekstejä toivottiin näiltä osin selkeämmiksi. Monet lausunnonantajat totesivat, että ammattikorkeakoululla tulee olla oikeus koulutusvastuunsa puitteissa antaa ylempiä tutkintoja. Lausuntoversion perustelutekstissä esitettyä rajausta nykyisen koulutusohjelmapäätöksen mukaisiin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin ei pidetty hyvänä ratkaisuna. Lausunnoissa korostettiin ylempien ammattikorkeakoulututkintojen työelämälähtöisyyttä ja toisaalta myös ministeriön vastuuta siitä, että näiden tutkintojen tarjonta on riittävän laajaa ja pysyvää.

Eryteisesti monet ammattikorkeakoulut pitivät tärkeänä, että vakinaisen toimiluvan saajat kirjattaisiin lakiin. Mahdollisen määräaikaisen toimiluvan myöntämisen osalta lausunnoissa korostettiin opiskelijoiden oikeusturvaa ja sitä, että huolehditaan opiskelijoiden oikeudesta suorittaa aloittamansa opinnot loppuun.

Lausuntokierroksen perusteella hallituksen esityksen yksityiskohtaisia perusteluita on monin osin täydennetty.

Suurin osa rahoitusmallikokonaisuudesta lausuneista tuki uuteen rahoitusmalliin siirtymistä annetussa ajassa ja esitetyn mallin tavalla. Osa lausunnonantajista puolestaan katsoi, että malliin olisi sisällytettävä 50 prosentin laskennallisiin opiskelijamääriin

perustuva perusrahoitusosuus. Monissa lausunnoissa esitettiin tarpeita laadun mittaamiseen, mutta ei toisaalta ehdotettu konkreettisia indikaattoreita. Suuri osa lausunnonantajista piti koulutuksen ja tutkimus- ja kehitystoiminnan osuuksia mallissa hyvinä. Useissa lausunnoissa kommentoitiin erityisesti aikuiskoulutuksen ja täydentävän koulutuksen huomioimisesta rahoituksessa sekä 55 op suorittaneiden määrä –rahoitustekijää. Osa lausunnonantajista piti 55 op –rahoitustekijän painoarvoa liian suurena ja erityisesti aikuis-koulutuksen näkökulmasta ongelmallisena. Monet lausunnonantajat esittivät, että varsinaisen tutkimus- ja kehitystoiminnan osuus tulisi olla rahoitusmallissa suurempi, ja maksullisen palvelutoiminnan osuutta haluttiin pienentää tai poistaa se rahoitustekijöistä kokonaan. Rahoitusmallin aiheuttamien muutosten tasaamista koskevaa ehdotusta pidettiin kannatettavana.

Lausuntokierroksen perusteella ammattikorkeakoulujen rahoitusmallia on muokattu siten, että aikuiskoulutuksen osuus mallissa on entistä suurempi. Hallituksen esityksen liitteenä olevaan asetusluonnokseen sisältyviä rahoitustekijöiden painoarvoja on muutettu siten, että muun muassa avoimen ammattikorkeakouluopetuksen painoarvo on aiempaa suurempi. Lisäksi rahoitustekijöihin on lisätty maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettujen opintopisteet. Rahoitustekijöistä on poistettu maksullinen palvelutoiminta. Ulkopuolisen soveltavan tutkimus- ja kehitystyön painoarvoa on vastaavasti lisätty.

Ammatillista opettajankoulutusta koskevan erillisen lain kumoamista kannatettiin valtaosassa lausuntoja. Muutama lausunnonantaja kuitenkin katsoi, että ammatillisen opettajankoulutuksen säännösten siirtäminen ammattikorkeakoululakiin voitaisiin toteuttaa samassa yhteydessä kun ammattikorkeakoulujen kokonaisrahoitus siirtyy valtion vastuulle. Åbo Akademi kannatti yliopistolain 76 §:n muuttamista esitetyllä tavalla. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry esitti ehdotettua säännöstä täsmennettäväksi siten, että koulutusvastuu toteutetaan yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa.

Ammattikorkeakoulu-uudistukseen liittyviä vaikutusarviointeja pidettiin monilta osin riit-

tämättöminä. Lausuntokierroksen perusteella hallituksen esityksen perustelutekstejä on täydennetty myös vaikutusarviointien osalta.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä korkeakoulujen opiskelijavalintojen ja hakujärjestelmän uudistamista koskeva hallituksen esitys (HE 44/2012 vp), jossa on ehdotettu muutettavaksi muun muassa ammattikorkeakoululain 20 §:ää. Samaan pykälään ehdotetaan tässä esityksessä lisättäväksi uusi 4 momentti.

Ammattikorkeakoulujen uudistamisprosesia on tarkoitus tukea lainsäädäntöön tehtävin muutoksin siten, että yksittäisen ammattikorkeakoulun taloudellisia toimintaedellytyksiä ei heikennetä verotuskäytännöillä.

Yksityisten ammattikorkeakoulujen ylläpitäjälle ja uudistuksen toisen vaiheen jälkeen itsenäisenä oikeushenkilönä toimivalle ammattikorkeakouluosakeyhtiölle on tarkoitus korvata niiden vuosina 2014—2016 tekemiin investointeihin sisältyvät arvonlisäverot siten, että korvaus vastaa kunkin yksityisen ammattikorkeakoulun maksamien arvonlisäverojen osuutta investointikustannuksista. Samalla on tarkoitus luopua yksityisten ammattikorkeakoulujen investointien arvonlisäverojen korvaamisesta poistojen aikataulussa vuosina 2014—2016 tehtävien investointien osalta. Kompensatiojärjestely koskisi kaikkia yksityisiä ammattikorkeakouluja. Valtionosuusjärjestelmässä muiden kuin investointien arvonlisämenojen osalta nykyistä keskimääräisiin hintoihin perustuvaa korotuskäytäntöä ei ole tarkoitus muuttaa. Ehdotettava kompensatiomalli koskee vain maksettavaksi tulevaa arvonlisäveroa. Kompensaatiosäännökset tullaan laatimaan siten, että ne eivät johda kaksinkertaiseen hyötyyn. Tä-

tä muutosta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2014 aikana. Ammattikorkeakoulujen siirtyessä uudistuksen toisessa vaiheessa kokonaan valtion rahoituksen piiriin ja valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle investointien arvonlisäverokompensaation toteutustapa harkitaan uudelleen ammattikorkeakoulujen rahoituksen määräytymisessä.

Valtiovarainministeriö on valmistellut uudistuksen ensimmäisen vaiheen aikataulussa hallituksen esityksen (HE 125/2012 vp), jolla varainsiirtoverolain (931/1996) määräaikaista verovapautta eräissä koulutuksen rakennejärjestelyissä koskevaa 43 c §:n voimassaoloa jatketaan ammattikorkeakoulujen osalta vuoden 2016 loppuun asti. Näin ollen ammattikorkeakoulu-uudistukseen liittyvästä järjestelystä, jossa ammattikorkeakoulun nykyinen ylläpitäjä luovuttaa hallinnassaan olevaa varallisuutta uudelle ammattikorkeakoululle, ei jatkossakaan aiheudu varainsiirtoveroseuraamuksia.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausten mukaan tuloverolain 21 a § ulotetaan koskemaan uudistuksen toisen vaiheen jälkeen itsenäisenä oikeushenkilönä toimivaa ammattikorkeakouluosakeyhtiötä, jolle valtioneuvosto on myöntänyt ammattikorkeakoulun toimiluvan. Ammattikorkeakoululainsäädännössä puolestaan varmistetaan, että uudistuksen toisen vaiheen mukaiset ammattikorkeakouluosakeyhtiöt vastaavat luonteeltaan yleishyödyllisiä yhteisöjä toimintansa suhteen.

Uudistuksen toisessa vaiheessa ratkaistaan myös ammattikorkeakoulujen toimitiloihin liittyvä arvonlisäverokohtelu ja pyritään edistämään yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreiden välistä yhteistyötä sekä tehostamaan voimavarojen käyttöä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ammattikorkeakoululaki

4 §. *Ammattikorkeakoulujen tehtävät.* Säännöksen 3 momentti kumottaisiin, koska ammatillisesta opettajankoulutuksesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Mainittuun lakiin sisältyvät kelpoisuutta ja opiskeluoikeutta koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi ammattikorkeakoululakiin.

6 §. *Ammattikorkeakoulun toimilupa.* Säännöksen 1 momentin mukaan valtioneuvosto voisi myöntää ammattikorkeakoulun toimiluvan kunnalle tai kuntayhtymälle taikka rekisteröidylle yhteisölle kuten nykyisin. Samalla ylläpitäjällä voi myös olla usean ammattikorkeakoulun toimilupa.

Nyt käsiteltävänä oleva esitys koskee ammattikorkeakoulu-uudistuksen ensimmäistä vaihetta. Valtionosuusuudistuksen aikataulussa toteutettavassa uudistuksen toisessa vaiheessa on tarkoitus luopua ylläpitäjäjärjestelmästä ja tehdä ammattikorkeakouluista itsenäisiä oikeushenkilöitä. Uudistuksen toisen vaiheen jälkeen ammattikorkeakouluna voi toimia vain rekisteröity yhteisö. Tästä johtuen olisi tarkoituksenmukaista, että jo uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa toimilupia haettaisiin pääosin rekisteröidyille yhteisöille.

Toimilupahakemuksia on tarkoitus tarkastella kokonaisuutena ottaen huomioon laadulliset tekijät, koulutuksen kysyntä sekä valtakunnalliset koulutustarve-ennakoinnit. Ylläpitäjällä tulisi myös olla riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset laissa säädettyjen ammattikorkeakoulun tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen.

Valtioneuvoston aiempien linjausten mukaisesti jokaisessa maakunnassa toimii yksi tai useampi korkeakoulu. Ammattikorkeakoulun toiminnan tulisi vastata alueelliseen ja valtakunnalliseen koulutustarpeeseen, jonka arvioinnissa otettaisiin huomioon kansallisten koulutustarve-ennakointien alakohtaiset linjaukset ja korkeakoulutuksen saavutettavuus suuralueella. Koulutustarvetta arvioi-

taessa ja 7 §:n mukaisesta koulutustehtävästä päätettäessä otetaan huomioon alueiden väliset erot ja siihen liittyen esimerkiksi elinkeinorakenteen muutokset. Alueelliseen saataavuuteen liittyy myös ruotsinkielisen väestön koulutustarpeiden turvaaminen. Toimilupa-uudistuksessa turvataan ruotsinkielinen koulutustarjonta.

Toimiluvan saajalla tulisi olla pitkän tähtäimen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakoululain 4 §:n mukaisen tehtävien eli korkeakouluopetuksen, soveltavan tutkimus- ja kehitystyön sekä taiteellisen toiminnan asianmukaiseen ja kansainvälisesti korkeatasoiseen järjestämiseen ja harjoittamiseen laadukkaasti ja tuloksellisesti. Ammattikorkeakoulun tulisi myös olla riittävän suuri koulutustarpeeseen suhteutettuna, ja koulutus tulisi järjestää opetuksen kannalta tarkoituksenmukaisissa ryhmissä, jotta saadaan varmistettua riittävä resurssipohja sekä opetukseen että tutkimus- ja kehitystoimintaan. Määrällisten toimilupakriteerien asettamista ei ole pidetty perusteltuna. Toimilupien myöntäminen perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan.

Toimilupaharkintaan liittyvässä ammattikorkeakoulujen toiminnan laadun arvioinnissa on tarkoitus hyödyntää sekä Korkeakoulujen arviointineuvoston eri teema-arviointien ja auditointiprosessien tuloksia että tilastotietoja opintoprosessien sujuvuudesta.

Toimilupahakemusten käsittely ja arviointi tapahtuu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Valtioneuvosto tekee toimilupia koskevat päätökset opetus- ja kulttuuriministeriön esityksen pohjalta. Valtioneuvoston toimilupaharkinta perustuu kaikki edellä mainitut seikat huomioon ottavaan kokonaisuusharkintaan.

Toimilupahakemuksessa tulee olla riittävät tiedot toimiluvan hakijasta sekä siitä, millä perusteella ammattikorkeakoululain 4 §:n mukaisia tehtäviä haetaan. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin toimiluvan hakemisesta ja toimilupahakemuksen liitteistä. Toimilupahakemuksesta tulee käydä ilmi muun muassa se, mitä tutkintoja ja tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulussa

olisi tarkoitus myöntää ja millä kielillä opetusta on tarkoitus antaa. Lisäksi hakemuksessa tulee selvittää edellytykset tutkimus- ja kehitystyön järjestämiseen. Tähän liittyen toimilupahakemukseen on liitettävä arvio ammattikorkeakoulun toiminnallisista edellytyksistä alueen työ- ja elinkeinoelämän sekä muut koulutus- ja tutkimustoimijat huomioiden. Kokonaiskuvan saamiseksi hakemuksessa tulee myös esittää, millä paikkakunnilla ammattikorkeakoulun toimintaa on tarkoitus ryhtyä harjoittamaan, vaikka sijaintipaikkoja ei enää määrättäisikään toimiluvassa kuten nykyisin. Hakemuksen tiedoista tulee ilmetä, miten ylläpitäjän on tarkoitus varmistaa toimintansa riittävän korkea laatu ja opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu opintojen järjestämisen ja saatavuuden sekä opiskelijapalvelujen osalta. Toimilupahakemukseen sisällytettävän opiskelijapalveluiden järjestämistä koskevan selvityksen tulee kattaa myös opiskelijoiden liikunta- ja hyvinvointipalvelut. Tavoitteena on varmistaa, että ammattikorkeakoulut huolehtivat opiskelijoiden liikuntamahdollisuuksista hallitusohjelman edellyttämällä tavalla. Hakemuksessa tulee myös kuvata ammattikorkeakoulun laadunvarmistuksen menettelytavat ja prosessit.

Ratkaisujensa pohjaksi valtioneuvostolla tulee lisäksi olla käytössään muun muassa selvitykset ylläpitäjätahoista ja niiden keskinäisistä suhteista, ylläpitäjän hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä hakijan edellisen tilikauden tilinpäätösasiakirjat tai muu vastaava selvitys ammattikorkeakoulutoiminnan osalta. Lisäksi hakijan tulee esittää selvitys vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta ja niiden turvaamisesta toimintaa aloitettaessa ja seuraavan viiden vuoden ajanjaksolla.

Nyt ehdotettavien toimilupakriteerien lisäksi uudistuksen toisessa vaiheessa on tarkoitus säätää toimiluvan saamisen ehtona, että ammattikorkeakoulutoimintaa harjoittavien yhteisöjen yhtiöjärjestysten ja osakassopimusten ei tule sisältää sitoumuksia tai velvoitteita, jotka estävät ammattikorkeakoulua tekemästä tarpeellisia strategisia ja rakenteellisia muutoksia esimerkiksi sitomalla rakenteita, rahoitusta, koulutusta ja/tai päätöksentekoa paikkakuntiin tai toimintayksiköihin. Uudistuksen toisen vaiheen jälkeen mahdollisia eivät olisi myöskään rakenteet, joilla

päätöksiä tiettyjen paikkakuntien toiminnasta ja esimerkiksi koulutuksen lakkauttamisesta ei voisi tehdä ilman kaikkien osakkeenomistajien tai toimielimen kaikkien jäsenten tai määränemmistön hyväksyntää. Ammattikorkeakoulujen ylläpitäjien tulisikin ottaa huomioon edellä selostettu toisen vaiheen toimiluvan saamisen ehto jo uudistuksen ensimmäiseen vaiheeseen liittyvässä valmistelussa, jotta yhtiöjärjestysten ja osakassopimusten muutostarpeet voitaisiin minimoida uudistuksen toisessa vaiheessa. Myös työ- ja elinkeinoelämän edustajien määrää tulisi ylläpitäjän hallintoelimissä mahdollisuuksien mukaan lisätä jo uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa.

Tämän lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi aiemmin myönnettyjen toimilupien voimassaolon päättymisestä ja siitä, että valtioneuvosto voisi myöntää määräaikaisen toimiluvan nykyiselle ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle, jolle ei myönnettäisi toistaiseksi voimassa olevaa toimilupaa nyt ehdotettavan lain perusteella. Enintään kahden vuoden määräaikainen lupa voitaisiin myöntää, jos se on tarpeen ennen lain voimaantuloa opintonsa aloittaneiden aseman turvaamiseksi, ammattikorkeakoulutoiminnan uudelleenjärjestämiseksi tai muusta vastaavasta erityisestä syystä. Määräaikaisia toimilupia voitaisiin näin ollen myöntää esimerkiksi useammalle ylläpitäjälle, joiden ylläpitämien ammattikorkeakoulujen toivotaan yhdistyvän ja joiden edellytettäisiin kahden vuoden kuluessa hakevan yhtä toimilupaa.

Pykälän 2 momentti säilyisi nykyisellään. Säännöksen mukaan toimiluvan saajalla olisi oikeus ylläpitää ammattikorkeakoulua, jossa annetaan ammattikorkeakouluopetusta toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voitaisiin määrätä myös ammattikorkeakoulun tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvollisuuksia. Säännöksen nojalla voitaisiin muun muassa määrätä ammattikorkeakoululle velvoite ottaa opiskelijaksi määräaikaisen toimiluvan saaneen ammattikorkeakoulun opiskelijat toimiluvan voimassaolon päättyessä.

Ammattikorkeakoulun ja sen ylläpitäjän on täytettävä toimiluvan myöntämisedellytykset myös toimiluvan myöntämisen jälkeen. Mi-

käli ammattikorkeakoulun tai sen ylläpitäjän toiminta ei täytä toimiluvan myöntämisedellytyksiä, toimilupa voitaisiin 3 momentin nojalla peruuttaa. Lisäksi koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulun ylläpitämiseen liittyvät syyt voisivat olla perusteena toimiluvan muuttamiseen tai peruuttamiseen. Muu ammattikorkeakoulun ylläpitämiseen liittyvä syy on peruuttamisperusteena esimerkiksi kahden ammattikorkeakoulun yhdistyessä, kun alkuperäiset toimiluvat peruutetaan ja toimilupa myönnetään uudelle ylläpitäjälle. Ennen toimiluvan muuttamista ja peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle on aina varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Ammattikorkeakoulujen koulutustehtävän määrittely kuuluu valtion korkeakoulupolitiikan ydinalueeseen. Ehdotettavan 3 momentin mukaan toimiluvassa määrättävän koulutustehtävän muuttaminen ei edellyttäisi ammattikorkeakoulun ylläpitäjän esitystä, jotta voitaisiin varmistaa riittävä koulutustarjonta kaikilla aloilla yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti. Vaikka toimiluvan muuttaminen ei edellyttäisikään ylläpitäjän esitystä, koulutustehtävää koskevat muutokset perustuisivat jatkossakin lähtökohtaisesti ammattikorkeakoulun aloitteeseen vastaavaan tapaan kuin nykyisin ministeriön koulutusohjelmapäätöksen tehtävät muutokset.

7 §. Koulutustehtävä. Ammattikorkeakoulujen tehtävistä säädetään ammattikorkeakoululain 4 §:ssä eikä samoja tehtäviä ole tämän vuoksi syytä luetella toimiluvissa. Koulutustehtävää koskevan säännöksen nojalla toimiluvissa on sen sijaan tarkoitus määrätä siitä, mitä tutkintoja ja tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu antaa ja kummalla kotimaisella kielellä korkeakouluopetusta annetaan. Nykyisestä poiketen ammattikorkeakoulun sijaintipaikoista ei enää määrättäisi toimiluvassa.

Säännöksen 1 momentin mukaisesti koulutusvastuu tarkoittaisi sitä, että ammattikorkeakoululla olisi velvollisuus järjestää niihin ammattikorkeakoulututkintoihin ja tutkintonimikkeisiin johtavaa koulutusta, jotka luetaan toimiluvassa. Koulutusvastuu ei kuitenkaan edellyttäisi tiettyä ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden sisäänottoa joka vuosi, vaan ammattikorke-

koulu voisi omalla päätöksellään pidättäytyä määräaikaikaisesti sisäänotosta muun muassa alan vetovoima- ja työllistymisnäkökohdat huomioiden.

Koulutusvastuun määrittely pelkästään tutkinnon ja tutkintonimikkeen avulla olisi useimmiten riittävä. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin erityisesti liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto, johon liitetään tutkintonimike tradenomi sekä tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, johon liitetään tutkintonimike insinööri (AMK), rakennusmestari (AMK) tai laboratorioanalytiikko (AMK). Näiden kahden tutkinnon osalta tutkintokohtaista koulutusvastuuta on tarkoitus täsmentää toimiluvassa. Liiketalouden ammattikorkeakoulututkintoon liittyvää koulutusvastuuta voitaisiin täsmentää esimerkiksi seuraavien kuuden alan perusteella: liiketalous, tietojenkäsittely, kirjasto- ja tietopalveluala, logistiikka, turvallisuusala ja johdon assistenttikoulutus. Tekniikan ammattikorkeakoulututkintoon liittyvää koulutusvastuuta voitaisiin täsmentää esimerkiksi seuraavien yhdeksän alan perusteella: energia- ja ympäristötekniikka, informaatioteknologia, kone- ja valmistustekniikka, prosessi- ja materiaali-tekniikka, rakentamistekniikka, sähkö- ja automaatiotekniikka, logistiikka, palo- ja pelastusala sekä tuotantotalous. Lisäksi sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoon liittyvää koulutusvastuuta voitaisiin täsmentää esimerkiksi diakonisen hoitotyön ja diakonisen sosiaalityön osalta, jotka liittyvät tutkintonimikkeisiin sairaanhoitaja (AMK) ja sosionomi (AMK).

Säännöksen 1 momentin mukaan toimiluvassa määrättäisiin koulutusvastuun lisäksi siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa. Koulutusvastuun piiriin kuuluvan ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen lisäksi ammattikorkeakouluilla olisi näin ollen mahdollisuus, mutta ei velvollisuus järjestää ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Tämä malli korostaa sitä, että ammattikorkeakoulututkinnot ovat jatkossakin ammattikorkeakoulujen perustutkintoja. Järjestämisvelvoitteen puuttuessa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen riittävää tarjontaa turvaa ehdotettava

uusi rahoitusmalli, joka kannustaa tarjoamaan myös ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tarjontaa sopimusmenettelyn kautta.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon myöntämisoikeuden määrittäminen toimiluvassa perustuisi koulutusvastuuna määritelyihin ammattikorkeakoulututkintoihin. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että jos toimiluvassa koulutusvastuuseen sisältyisi esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto ja siihen liitettävät tietyt tutkintonimikkeet, ammattikorkeakoululla olisi oikeus järjestää sosiaali- ja terveystieteiden ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta ja antaa vastaavia ylempään ammattikorkeakoulututkintoon liitettäviä tutkintonimikkeitä. Toimiluvassa ei täsmennettäisi tekniikan ja liiketalouden ylempien ammattikorkeakoulututkintojen anto-oikeutta alakohtaisesti. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi työelämän johtotehtävien edellyttämien laaja-alaisen ylempien ammattikorkeakoulu-tutkintojen kehittämisen. Tarkoitus ei sen sijaan ole, että ammattikorkeakoulut, joilla ei ole tiettyyn osaamisalaan kuten esimerkiksi informaatioteknologiaan liittyvää koulutusvastuuta, järjestäisivät informaatioteknologiaan painottuvia ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja.

Tutkintonimikkeitä artonomi (ylempi AMK), tanssinopettaja (ylempi AMK), teatteri-ilmaisun ohjaaja (ylempi AMK), vestonimi (ylempi AMK), laboratorioanalyytikko (ylempi AMK) ja estenomi (ylempi AMK) ei sisälly voimassa oleviin opetus- ja kulttuuriministeriön koulutusohjelmapäätöksiin. Vaikka ammattikorkeakouluilla olisikin jatkossa mahdollisuus myöntää mainittuja tutkintonimikkeitä, näihin tutkintonimikkeisiin johtavan koulutuksen aloittamista ei työelämän tarpeet huomioon ottaen voida pitää taroituksenmukaisena.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tutkintonimike määräytyisi jatkossakin aina koulutuksen sisällön eikä opiskelijan pohjakoulutuksen tutkintonimikkeen mukaan.

Säännöksen 2 momentin mukaan toimiluvassa määrättäisiin myös ylläpitäjän oikeudesta järjestää opettajankoulutusta ammattikorkeakoulussa. Ehdotettavan ammattikor-

keakoululain muuttamista koskevan lain yhteydessä on tarkoitus kumota ammatillisesta opettajankoulutuksesta annettu laki ja siirtää viimeksi mainittuun lakiin sisältyvät säännökset tarvittavilta osin ammattikorkeakoululakiin.

Säännöksen 3 momentin mukaan toimiluvassa määrättäisiin suomen tai ruotsin käyttämisestä ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkintokielenä. Toimiluvassa määrätään näin ollen siitä, mitä suomen- tai ruotsinkielisiä tutkintoja ammattikorkeakoulu on velvollinen antamaan. Tämä ei kuitenkaan estä toisen kotimaisen kielen käyttämistä opetuksessa, kuulusteluissa ja kokeissa, jos ammattikorkeakoulu niin päättää. Muun kuin toimiluvassa määrätyn kielen käyttäminen opetus- ja tutkintokielenä olisi ammattikorkeakoulun tai sen ylläpitäjän päätettävissä. Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 15 §:ssä on tarkoitus säätää yliopistosektoria vastaavasti siitä, että muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä suoritetusta tutkinnosta annetaan myös suomen- tai ruotsinkielinen tutkintotodistus.

15 §. Opetuskieli. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana sen vuoksi, että opetus- ja tutkintokielestä säädettäisiin ammattikorkeakoulun koulutustehtävää koskevassa 7 §:ssä.

17 §. Ammattikorkeakoulussa annettava opetus. Pykälän 1 momenttia täydennettäisiin maininnalla ammatillisesta opettajankoulutuksesta. Säännöksen 1 momenttiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännös siitä, että ammattikorkeakoulu voisi järjestää ammattikorkeakoulututkinnon ja ylempien ammattikorkeakoulututkinnon osia sisältävää koulutusta avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina. Voimassa olevan 1 momentin mukaan osa tutkintotavoitteisesta opetuksesta voidaan järjestää työpaikoilla. Koska asiasta voidaan määrätä ammattikorkeakoululain 18 §:n 2 momentin nojalla ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä, säännös ehdotetaan poistettavaksi laista tarpeettomana.

Avoimesta ammattikorkeakouluopetuksesta säädetään nykyisin ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n 3 momentissa. Tämä säännös ehdotetaan sisällytettäväksi pykälän 2 momenttiin. Am-

mattikorkeakoulu voisi säännöksen mukaan myöntää avoimeen ammattikorkeakouluopetukseen ja erillisiin opintoihin omaehtoisesti hakeutuville henkilöille ajallisesti ja sisällöllisesti rajatun oikeuden suorittaa tutkintoihin kuuluvia opintoja. Ammattikorkeakoulu valitsee opiskelijat avoimeen ammattikorkeakouluopetukseen ja erillisiin opintoihin.

Säännöksen nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

19 §. Koulutusohjelmat ja opetussuunnitelmat. Voimassa olevan säännöksen 1 momentin mukaan ammattikorkeakoulussa suoritettavaan tutkintoon johtavat opinnot järjestetään koulutusohjelmoina sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään ja ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrätään. Ammattikorkeakoulut voisivat jatkossa päättää itsenäisesti siitä, järjestävätkö ne tutkintoon johtavat opinnot koulutusohjelmoina vai muulla tavalla, joten nykyistä 1 momenttia vastaava sääntelyä ei enää tarvita. Sen sijaan säännöksen 1 momentissa säädettäisiin jatkossa siitä, että ammattikorkeakoulu päättää opetussuunnitelmista. Tämä säännös sisältyy nykyisin pykälän 3 momenttiin.

Voimassa olevan säännöksen 2 momentissa säädetään tutkintoon johtavien koulutusohjelmien laajuuksista vuosissa. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi maininnat koulutusohjelmista ja ehdotetaan säädettäväksi tutkintoon johtavien opintojen pituuksista. Säännökseen ehdotetaan samalla lisättäväksi nykyisin ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:ää vastaava säännös ammattikorkeakoulun velvollisuudesta järjestää tutkintoon johtavat opinnot niin, ne voidaan suorittaa niiden pituutta vastaavassa ajassa.

Nykyisen 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutusohjelmista ja ammattikorkeakoulu päättää koulutusohjelmien opetussuunnitelmista. Ministeriön koulutusohjelmapäätöksistä ehdotetaan luovuttavaksi ja jatkossa ammattikorkeakoulujen koulutustehtävästä ja siihen sisältyvästä koulutusvastuusta määrättäisiin toimiluvissa. Näiltä osin voimassa olevan 3 momentin sääntely on siten jatkossa tarpeeton. Voimassa olevan pykälän 4 momentin mukaan ammattikorkeakoulussa voi olla koulutuksen

kehittämistä varten neuvottelukuntia. Myös neuvottelukuntia koskeva säännös on tarpeeton, koska tällaisilla neuvottelukunnilla ei ole lakisääteisiä tehtäviä ja ammattikorkeakoulu tai sen ylläpitäjä voi organisoida koulutuksen kehittämistä koskevien tehtävien osalta halumallaan tavalla.

20 §. Kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin. Nykyisin ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain 7 §:ään sisältyvä säännös kelpoisuudesta opettajankoulutukseen siirrettäisiin pykälän 3 momentiksi.

24 §. Opiskeluoikeus. Nykyisin ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain 10 §:ään sisältyvä säännös opiskeluajasta siirrettäisiin pykälän 3 momentiksi.

1.2 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

26 §. Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat. Pykälän 4 momentti ehdotetaan muutettavaksi. Momentissa säädetään ammattikorkeakoulukohtaisten yksikköhintojen määräytymisestä. Yksikköhinnat laskettaisiin miltei kokonaan nykyisistä säännöksistä poikkeavalla tavalla ja ne olisivat nykyistä laskennallisempia. Uusi yksikköhintojen laskentatapa muuttaisi ammattikorkeakoulujen rahoituksen nykyistä vakaammaksi ja ennustettavammaksi. Toisaalta rahoitusperusteet kannustaisivat nykyistä enemmän toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen.

Yksikköhintoja käytettäisiin ammattikorkeakoulujen vuosittaisen rahoituksen jakamiseen ammattikorkeakoulujen ylläpitäjien kesken. Kukin ammattikorkeakoulu ja sen ylläpitäjä suuntaavat saamansa rahoituksen korkeakoulun sisällä strategisesti tärkeinä pitamiensä painotusten mukaisesti. Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat määrättäisiin, kuten aiemminkin, keskimääräisten yksikköhintojen puitteissa.

Toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella määräytyvä rahoitus perustuu laskentaperusteisiin, joissa otetaan huomioon korkeakoulu- ja tiedepolitiikan kehittämisen keskeiset linjaukset. Vuosien 2011—2016 koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan ammattikorkeakoulujen rahoitusta koskeva lainsäädäntö muutetaan niin, että rahoituksen määräyty-

misperusteissa otetaan huomioon ammattikorkeakoulujen koko lakisääteinen toiminta laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta korostaen. Yksittäisen ammattikorkeakoulun rahoitus määräytyisi pääasiassa suoritettujen tutkintojen ja opintoprosessien laadun ja tehokkuuden sekä työllistymisen perusteella. Ammattikorkeakoulujen selvityshenkilöt katsoivat, että rahoituksen tulisi kannustaa ammattikorkeakouluja niiden perustehtävien - työelämälähtöisen koulutuksen ja aluekehitystä palvelevan soveltavan tutkimuksen, tulokselliseen toteuttamiseen ja kustannustehokkuuteen.

Ammattikorkeakoulujen yksikköhintarahoitus muuttuisi kokonaan tulosperusteiseksi. Toimintaa ei enää lainkaan rahoitettaisi pelkän opiskelijamäärän perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriön, ammattikorkeakoulun ja sen ylläpitäjän välisessä sopimuksessa sovitava ammattikorkeakoulun opiskelijamäärä kuitenkin edelleen toimisi yksikköhinnan jakajana rahoituslain 26 §:n 1 momentin mukaisena kustannusten tarkistamisvuonna ja niin ikään yksikköhinnan kertojana laskettaessa ammattikorkeakoulun kunkin varainhoitovuoden rahoitusta.

Ammattikorkeakoulun yksikköhinta muodostuisi kahdesta laskennallisesta osasta, koulutuksen perusteella määräytyvästä osuudesta, joka olisi 85 prosenttia, sekä soveltavan tutkimuksen- ja kehitystyön osuudesta, joka olisi 15 prosenttia yksikköhinnasta. Koulutuksen rahoitusosuus perustuisi suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin ja suoritettuihin ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin, suoritettuihin opintopisteisiin, avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa tai muutoin erillisinä opintoina sekä maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettuihin opintopisteisiin, opiskelijapalautteeseen, sekä kansainväliseen opiskelijaliikkuvuuteen ja ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllisten määrään. Soveltavan tutkimus- ja kehitystyön rahoitusosuus perustuisi julkaisuihin, suoritettuihin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin, kansainväliseen opettajien ja asiantuntijoiden liikkuvuuteen sekä tutkimus- ja kehitystyön ulkopuoliseen rahoitukseen.

Uudet perusteet kohdentaisivat rahoituksen niin, että keskimääräistä laadukkaammat,

vaikuttavammat ja tuloksellisemmat ammattikorkeakoulut hyötyisivät. Rahoitusperusteet olisivat mahdollisimman selkeitä ja läpinäkyviä ja loisivat ennustettavuutta yksittäisen ammattikorkeakoulun seuraavien vuosien rahoitustasolle. Rahoitukseen toisi vaikutusta kolmen vuoden keskiarvojen käyttö rahoitusperusteiden laskennassa, samoin kuin myös rahoituksen eniten vaikuttavien koulutuksen rahoitusperusteiden arvoissa tapahtuvien muutosten hitaus.

Ammattikorkeakoulujen keskeisiä tehtäviä on tuottaa asiantuntijoita työmarkkinoiden tarpeisiin; ehdotuksen koulutusosuuden rahoitusperusteet muodostaisivat 85 prosenttia valtionosuusrahoituksesta.

Soveltavan tutkimus- ja kehitystyön rahoitusosuuden rahoitusperusteet muodostaisivat 15 prosenttia valtionosuusrahoituksesta. Tutkimus- ja kehitystyön rahoitusperusteiden painoarvo olisi huomattavan pieni verrattuna koulutuksen osuuden tutkintojen ja opintopisteiden painoarvoon, joten yksittäiset, tämän toiminnan kannalta mitaten jopa suuretkin ammattikorkeakoulukohtaiset vaihtelut toiminnan osatekijöiden määrässä eivät olisi kokonaisuuden kannalta merkittäviä.

Ammattikorkeakoulukohtaista yksikköhintarahoitusta laskettaessa laskenta toteutetaan käyttämällä kunkin rahoitustekijän osalta kolmen viimeisimmän saatavilla olevan vuoden tietoja, joiden pohjalta lasketaan keskiarvo.

Rahoitusehdotuksen rahoituskriteerit perustuvat olemassa olevaan tieto- ja tilastopohjaan, jonka tiedonkeruusta vastaavat organisaatiot (opetus- ja kulttuuriministeriö, Tilastokeskus, kansainvälisen henkilöväihdon keskus CIMO) ohjeistavat erikseen. Ehdotus painottuu tuotos- ja prosessimittareihin, sillä laadullisten mittarien kansallinen kattavuus on nykyisellään puutteellinen. Laadullisilla mittareilla tulisi olla myös rahoitusmallia laajempaa hyödynnettävyyttä ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä.

Ammattikorkeakoululain 17 §:ssä tarkoitettut ammatilliset erikoistumisopinnot kuuluisivat edelleen valtionosuusjärjestelmän piiriin. Valtioneuvoston vahvistama ammattikorkeakoulujen keskimääräinen yksikköhinta määritetään kustannuspohjasta, jossa ovat mukana erikoistumisopintojen kustannukset.

Lisäksi ammatilliset erikoistumisopinnot sisältyvät ammattikorkeakouluille määritettyihin laskennallisiin opiskelijamääriin, josta sovitaan ammattikorkeakoululain 8 §:n 2 momentin mukaisesti. Nykyisessä tai nyt ehdotettavassa rahoitusmallissa ei ole erikoistumisopintojen perusteella määräytyvää rahoitustekijää. Ammattikorkeakoulut voivat jatkossakin järjestää erikoistumisopintoja kokonaisopiskelijamääränsä puitteissa.

Valtioneuvoston hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan erikoistumiskoulutusten kokonaisuus korvaa nykyiset ammattikorkeakoulujen ammatilliset erikoistumisopinnot sekä yliopistojen erikoistumiskoulutukset ja erikoistumisopinnot ja niitä voidaan järjestää tutkintoja täydentävinä koulutuksina taikka osana tutkintoa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut työryhmän korkeakoulututkiminnon jälkeisen erikoistumiskoulutuksen kehittämiseksi. Työryhmän tehtävänä on määrittää erikoistumiskoulutuksen tehtävä ja tavoitteet ja asema suhteessa tutkintoon johtavaan koulutukseen, korkeakoulujen täydennyskoulutukseen ja muuhun korkeakoulutettujen hyödyntämään täydennyskoulutukseen, tehdä esitys tarvittavista säädösmuutoksista, erikoistumiskoulutuksen laadunvarmistuksesta ja erikoistumiskoulutuksen rahoittamisesta sekä kuvata erikoistumiskoulutuksen toteuttamismalleja. Työryhmän määräaika on vuoden 2013 maaliskuun loppuun.

Pykälän 4 momenttiin otettaisiin nykyisenkaltainen valtuutussäännös, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi harkintansa mukaan erityisestä syystä korottaa ammattikorkeakoulun yksikköhintaa. Yksikköhinnan harkinnanvarainen korotus tehdään hakemuksesta. Tällä perusteella on muun muassa korotettu ruotsinkielisten ammattikorkeakoulujen yksikköhintoja. Harkinnanvaraisen korotuksen myöntämisessä voidaan tarvittaessa ottaa huomioon myös rahoitusjärjestelmän muutokseen liittyviä erityisiä tekijöitä, esimerkiksi koskien erikoistumisopintoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa, miten 4 momentissa säädetyt koulutuksen rahoitusosuuteen ja tutkimuksen ja kehitystyön rahoitusosuuteen sisältyvät rahoituksen määräytymisperusteet lasketaan ja mitkä ovat niiden painoarvot.

48 §. Opiskelija- ja oppilasmäärien laskeminen. Pykälän otsikko, pykälän toinen ja viimeinen momentti muutettaisiin. Ammattikorkeakoulun yksikköhinnan määräytyminen muuttuisi kokonaan vuoden 2014 alusta, minkä vuoksi pykälän 2 momentissa säädetyt yksikköhinnan laskentaperusteita muutettaisiin siten, että momentissa säädettäisiin ainoastaan ammattikorkeakoulun varainhoitovuoden rahoituksen kertojaopiskelijamäärästä, joka olisi opetus- ja kulttuuriministeriön, ammattikorkeakoulun ja sen ylläpitäjän välisessä sopimuksessa asianomaiselle varainhoitovuodelle sopima ammattikorkeakoulun kokonaisopiskelijamäärä. 2 momentin muutoksen perusteluihin viitaten poistettaisiin pykälän otsikosta ja 6 momentista sana tutkintomäärät.

Voimaantulosäännökseen otettaisiin säännös, jolla rahoitusuudistuksen aiheuttamat muutokset ammattikorkeakoulun yksikköhintaan rajattaisiin vuosina 2014–2016. Ensimmäisenä vuonna opiskelijaa kohti laskettu yksikköhinta voisi olla enintään kolme prosenttia pienempi tai suurempi kuin vuoden 2012 opiskelijaa kohti määrätty yksikköhinta vuoden 2013 keskimääräisen yksikköhinnan tasoon muutettuna. Vuonna 2015 yksikköhinta voisi olla enintään kuusi prosenttia pienempi tai suurempi ja vuonna 2016 enintään yhdeksän prosenttia pienempi tai suurempi kuin vuoden 2013 opiskelijaa kohti lasketun rahoituksen määrä asianomaisen vuoden keskimääräisen yksikköhinnan tasoon muutettuna. Kun ammatillisen opettajankoulutuksen kustannukset ovat olleet ja olisivat edelleenkin kokonaan valtion vastattavina, ei opettajankoulutuksen vaikutusta yksikköhintaan otettaisi vertailussa huomioon. Myöskään yksikköhinnan harkinnanvaraisia korotuksia ei vertailua tehtäessä otettaisi huomioon vuoden 2012 yksikköhinnassa eikä uudessa yksikköhinnassa.

1.3 Yliopistolaki

76 §. Erityistehtävät. Pykälän 1 momentin mukaan Åbo Akademin tulee erityisesti tyydyttää ruotsinkielisen väestön koulutus- ja tutkimustarpeita sekä ottaa toiminnassaan huomioon maan kaksikielisyys. Åbo Akademin erityistehtäväksi säädettäisiin lisäksi

ruotsinkielisen ammatillisen opettajankoulutuksen järjestäminen. Säännös sisältyy nykyisin ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain 1 §:n 3 momenttiin. Mainittu laki esitetään kumottavaksi ammattikorkeakoulu-uudistuksen yhteydessä.

1.4 Laki ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain kumoamisesta

Lailla säädettäisiin ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain kumoamisesta, koska mainittuun lakiin sisältyvät kelpoisuutta ja opiskeluoikeutta koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi ammattikorkeakoululakiin ja ruotsinkielisen opettajankoulutuksen järjestämisvelvoitetta koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi yliopistolakiin.

1.5 Laki eräistä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain toimeenpanon edellyttämistä järjestelyistä annetun lain 6 §:n kumoamisesta

Lailla säädettäisiin eräistä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain toimeenpanon edellyttämistä järjestelyistä annetun lain (258/1995) 6 §:n kumoamisesta. Mainittu säädös on 6 §:ää lukuun ottamatta kumottu ammattikorkeakoululain voimaantulosäännöksellä. Nyt kumottavaksi ehdotettavassa 6 §:ssä on säädetty siirtymäkauden järjestelyihin liittyneestä opettajien asemasta. Säännös on tässä vaiheessa tarpeeton ja se ehdotetaan selvyiden vuoksi kumottavaksi.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettavan ammattikorkeakoululain 6 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi toimiluvan hakemisesta ja toimilupahakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä. Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 25 §:ää on tarkoitus täydentää siten, että ammattikorkeakoulun toimilupaa haettaessa olisi selvitettävä myös muun muassa ylläpitäjän omistaja- tai taustatohot, ammattikorkeakoulun laadunvarmistuksen menettelytavat ja prosessit sekä paikkakunnat, joilla ammattikorkeakoulutoimintaa on

tarkoitus harjoittaa. Toimilupahakemukseen olisi lisäksi liitettävä muun muassa hakijan edellisen tilikauden tilinpäätösasiakirjat tai muu vastaava selvitys ammattikorkeakoulutoiminnan osalta, selvitys vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta ja niiden hallinnasta toimintaa aloitettaessa ja seuraavan viiden vuoden ajanjaksolla, suunnitelma ylläpitäjän talouden, hallinnon ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja muusta riskien hallinnasta sekä arvio ammattikorkeakoulun toiminnallisista edellytyksistä. Hakemus toimitettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriölle ja ministeriö voisi harkintansa mukaan edellyttää myös muita hakemusta täydentäviä selvityksiä.

Ehdotettavan rahoituslain 26 §:n 4 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi valtuussäännöksen osalta siten, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin yksikköhinnan laskemisen lisäksi myös yksikköhinnan laskentaperusteista.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Ammattikorkeakoululain muuttamista koskevan lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin aiemmin myönnettyjen toimilupien voimassaolon päättymisestä ja siitä, että valtioneuvosto voisi myöntää määräaikaisen toimiluvan sellaiselle nykyisin toimivan ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle, jolle ei myönnettäisi toimilupaa nyt ehdotettavan lain perusteella.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvosto voi myöntää kunnalle tai kuntayhtymällä taikka rekisteröidylle yhteisölle ammattikorkeakoulun toimiluvan. Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon ja kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Ammattikorkeakoulun ylläpitäminen ei kuitenkaan ole kunnalle tai yksityiselle yhteisölle lailla annettu tehtävä, vaan kunnan vapaaehtoinen tehtävä, joka perustuu valtioneuvoston myöntämään toimilupaan. Nykyisistä opetus-

ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvista ammattikorkeakouluista kaksi on yhden kunnan, seitsemän kuntayhtymän, 15 osakeyhtiön ja yksi säätiön ylläpitämiä.

Perustuslain 123 §:n 2 momentin mukaan valtion ja kuntien järjestämän muun opetuksen perusteista samoin kuin oikeudesta järjestää vastaavaa opetusta yksityisissä oppilaitoksissa säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta on aiemmin ammattikorkeakoululakiehdotusta käsitellessään todennut (PeVL 74/2002 vp), että ammattikorkeakoulun ylläpitämisen luvanvaraisuus ei ole perustuslain kannalta ongelmallista ja että lupasääntelyn keinoin on perusteltua pyrkiä varmistumaan annettavan koulutuksen laadusta samoin kuin siitä, että ammattikorkeakoulujen toiminta vastaa koulutustarvetta.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Ammattikorkeakoulut ja sen henkilöstö hoitavat julkisia hallintotehtäviä tehdesään opetusta ja opiskelijoita koskevia päätöksiä. Näiden tehtävien hoitamisessa ei kuitenkaan ole kyse sellaisista merkittävistä julkisen vallan käyttöä sisältävistä tehtävistä, joita perustuslain mukaan voidaan antaa vain viranomaiselle.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammattikorkeakoululain 6 §:n 1 momenttia, jossa säädetään toimilupien myöntämisen edellytyksistä. Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan kaikkien nykyisten toimilupien voimassaolo päättyisi suoraan lain nojalla lain tullessa voimaan. Ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle myönnettävä toimilupa tai sen ehtojen pysyvyys ei sellaisenaan nauti erityistä suojaa lainsäätäjän myöhempiä toimia kohtaan (esim. PeVL 19/1998 vp). Lisäksi myös nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa toimiluvan peruuttamisen, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulun ylläpitämiseen liittyvät syyt sitä edellyttävät taikka jos ammattikorkeakoulun toiminta ei täytä sille asetettuja vaatimuksia velvoitteita. Toimilupien myöntäminen perustuisi myös uuden lainsäädännön nojalla valtioneuvoston vapaaseen harkintaan.

Ehdotettu sääntely ei estäisi esityksen käsittelemistä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Toivottavaa kuitenkin on, että esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**ammattikorkeakoululain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammattikorkeakoululain (351/2003) 4 §:n 3 momentti ja 15 §,
muutetaan 6, 7, 17 ja 19, sellaisina kuin niistä ovat 7 § laeissa 564/2009 ja 953/2011, 17 §
 laissa 564/2009 ja 19 § osaksi laeissa 411/2005 ja 953/2011, sekä
lisätään 20 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 564/2009 ja 953/2011, uusi 4 momentti ja
 24 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 411/2005, uusi 3 momentti seuraavasti:

6 §

Ammattikorkeakoulun toimilupa

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle taikka rekisteröidylle yhteisölle ammattikorkeakoulun toimiluvan. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että hakijalla on taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset 4 §:n mukaisten tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään toimiluvan hakemisesta ja toimilupahakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä.

Toimiluvan saajalla on oikeus ylläpitää ammattikorkeakoulua, jossa annetaan ammattikorkeakouluopetusta toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan ammattikorkeakoululle määrätä myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvollisuuksia.

Valtioneuvosto voi muuttaa toimilupaa tai peruuttaa sen, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulun ylläpitämiseen liittyvät syyt sitä edellyttävät taikka jos ylläpitäjä tai ammattikorkeakoulun toiminta ei täytä 1 ja 2 momentissa säädettyjä

edellytyksiä. Ennen toimiluvan muuttamista ja peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

7 §

Koulutustehtävä

Ammattikorkeakoulun toimiluvassa määrätään siitä, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulun tulee antaa (*koulutusvastuu*). Toimiluvassa voidaan tarvittaessa myös tämentää tutkintokohtaista koulutusvastuuta. Lisäksi toimiluvassa määrätään siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa.

Toimiluvassa määrätään oikeudesta järjestää ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen opettajille ja opettajiksi aikoville tarpeellista opettajankoulutusta ammattikorkeakoulussa (*ammatillinen opettajankoulutus*).

Toimiluvassa määrätään ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkintokieleksi suomi tai ruotsi. Ammattikorkeakoulu voi päättää lisäksi muun kielen kuin toimiluvassa määrää-

tyn opetus- ja tutkintokielen käyttämisestä opetus- ja tutkintokielenä ja opintosuorituksissa.

17 §

Ammattikorkeakoulussa annettava opetus

Ammattikorkeakoulussa annetaan sille myönnetyn toimiluvan rajoissa korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta ja ammatillista opettajankoulutusta. Lisäksi ammattikorkeakoulu voi järjestää tutkintojen osia sisältävää koulutusta avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä ammatillisia erikoistumisopintoja ja muuta aikuiskoulutusta.

Avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvia opintoja, joiden suorittamiseen opiskelija on saanut ammattikorkeakoululta ajallisesti ja sisällöllisesti rajatun opinto-oikeuden.

Ammattikorkeakoulu voi järjestää maahanmuuttajille maksutonta koulutusta, jonka tavoitteena on antaa kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammattikorkeakouluopintoja varten. Koulutuksen laajuudesta säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Opetussuunnitelmat ja opintojen pituus

Ammattikorkeakoulu päättää opetussuunnitelmista.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisia opintoja. Erityisestä syystä tutkinto voi olla tätä pidempi. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisia opintoja. Ammattikorkeakoulun on järjestettävä tutkintoon johtavat opinnot niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot mainitussa ajassa.

20 §

Kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin

Ammatilliseen opettajankoulutukseen voidaan ottaa henkilö, jolla on sellainen koulutus ja työkokemus, joka vaaditaan ammattikorkeakoulun tai ammatillisen koulutuksen opettajan virkaan tai toimeen.

24 §

Opiskeluoikeus

Ammatillisen opettajankoulutuksen opinnot on suoritettava vuotta niiden laajuutta pitämässä ajassa, jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä opiskelijalle tästä poikkeusta. Osa-aikaisesti suoritettaviksi tarjotut opettajankoulutusopinnot on suoritettava kolmessa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevien toimilupien voimassaolo päättyy tämän lain tullessa voimaan. Valtioneuvosto voi kuitenkin myöntää määräaikaisen toimiluvan sellaiselle kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle tai säätiölle, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukainen toimilupa, ja jolle ei tämän lain 6 §:n mukaan myönnetä toimilupaa. Määräaikainen lupa voidaan myöntää, jos se on tarpeen ennen tämän lain voimaantuloa opintonsa aloittaneiden aseman turvaamiseksi, ammattikorkeakoulutoiminnan uudelleenjärjestämiseksi tai muusta erityisestä syystä. Määräaikainen toimilupa voi olla voimassa enintään 31 päivään joulukuuta 2015.

Sen estämättä, mitä muualla säädetään toimilupiin liittyvistä maksuista, toimiluvan hakijalta ei peritä maksua niistä tämän lain nojalla myönnettävistä toimiluvista, joiden voimassaolo alkaa tämän lain tullessa voimaan.

2.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 26 ja 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 26 §:n 4 momentti ja 48 §:n otsikko sekä 2 ja 6 momentti, sellaisena kuin niistä on 26 §:n 4 momentti laissa 1511/2011, seuraavasti:

26 §

Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat

Ammattikorkeakoulun yksikköhinta määräytyy laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laajuus, laatu ja vaikuttavuus. Yksikköhinta muodostuu koulutuksen sekä soveltavan tutkimus- ja kehitystyön perusteella määräytyvistä rahoitusosuuksista. Koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin ja suoritettuihin ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin, suoritettuihin opintopisteisiin, avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa tai muutoin erillisinä opintoina ja maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettuihin opintopisteisiin, opiskelijapalautteeseen, kansainväliseen opiskelijaliikkuvuuteen sekä ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllisten määrään. Soveltavan tutkimus- ja kehitystyön perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu julkaisuihin, suoritettuihin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin, henkilöstön kansainväliseen liikkuvuuteen sekä tutkimus- ja kehitystyön ulkopuoliseen rahoitukseen. Yksikköhinnat on määrättävä siten, että kaikkien ammattikorkeakoulujen rahoituksesta koulutuksen perusteella määräytyvä osuus on 85 prosenttia ja soveltavan tutkimus- ja kehitystyön osuus on 15 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi erityisestä syystä korottaa ammattikorkeakoulun yksikköhintaa. Yksikköhinnan laskemisesta ja laskentaperusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

48 §

Opiskelija- ja oppilasmäärien laskeminen

Ammattikorkeakoulun rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan kertomalla 26 §:n 4 momentissa tarkoitettu yksikköhinta ammattikorkeakoululain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettun sopimuksen mukaan määräytyvällä opiskelijamäärällä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin rahoituksen määräämisessä käytävien oppilas- ja opiskelijamäärien laskemisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä syksyllä 2013 keskimääräisiä yksikköhintoja ja yksikköhintoja vuodelle 2014.

Sen estämättä, mitä 26 §:ssä säädetään ammattikorkeakoulun yksikköhinnan laskemisesta, vuonna 2014 yksikköhinta on enintään kolme prosenttia vähemmän tai enemmän, vuonna 2015 enintään kuusi prosenttia vähemmän tai enemmän ja vuonna 2016 enintään yhdeksän prosenttia vähemmän tai enemmän kuin asianomaisen ammattikorkeakoulun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan lasketun ja asianomaisen vuoden keskimääräisen yksikköhinnan tasoon muutetun 26 §:n 1 momentin mukaan määräytyvää opiskelijaa kohden lasketun vuoden 2013 rahoituksen

määrä. Rahoituksen määrää koskevaa vertailua tehtäessä mukaan ei oteta ammatillisesta opettajankoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia ja niiden vaikutusta rahoitukseen eikä

ammattikorkeakoulun yksikköhintaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä erityisesti syystä tehtyjä korotuksia.

3.

Laki**yliopistolain 76 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 76 §:n 1 momentti seuraavasti:

76 §

Erityistehtävät

Akatemia vastaa ruotsinkielisen ammatillisen
opettajankoulutuksen järjestämisestä.

Åbo Akademin, jäljempänä *akatemia*, tulee erityisesti tyydyttää ruotsinkielisen väestön koulutus- ja tutkimustarpeita sekä toiminnassaan ottaa huomioon maan kaksikielisyys.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____

4.

Laki

ammattillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan ammatillisesta opettajankoulutuksesta annettu laki (359/2003).

2 §
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta _____ 20__.

5.

Laki**eräistä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain toimeenpanon edellyttämistä järjestelyistä annetun lain 6 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan eräistä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain toimeenpanon edellyttämistä järjestelyistä annetun lain (258/1995) 6 §.

2 §
Tämä laki tulee voimaan 20 . päivänä kuuta

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Opetusministeri *Jukka Gustafsson*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammattikorkeakoululain (351/2003) 4 §:n 3 momentti ja 15 §,
muutetaan 6, 7, 17 ja 19, sellaisina kuin niistä ovat 7 § laeissa 564/2009 ja 953/2011, 17 §
 laissa 564/2009 ja 19 § osaksi laeissa 411/2005 ja 953/2011, sekä
lisätään 20 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 564/2009 ja 953/2011, uusi 4 momentti ja
 24 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 411/2005, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Ammattikorkeakoulujen tehtävät

Ammattikorkeakoulujen tehtävät

*Ammattikorkeakoulu voi antaa ammatillista
 opettajankoulutusta sen mukaan kuin siitä
 erikseen säädetään.*

(kumotaan)

6 §

6 §

Ammattikorkeakoulun toimilupa

Ammattikorkeakoulun toimilupa

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle taikka rekisteröidylle *suomalaiselle* yhteisölle tai *säätiölle* ammattikorkeakoulun toimiluvan. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja täyttää ammattikorkeakoululle asetettavat laatu- ja muut vaatimukset.

Toimiluvan saajalla on oikeus ylläpitää ammattikorkeakoulua, jossa annetaan ammattikorkeakouluopetusta toimiluvassa määrätyn

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle taikka rekisteröidylle yhteisölle ammattikorkeakoulun toimiluvan. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja *että hakijalla on taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset 4 §:n mukaisten tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään toimiluvan hakemisesta ja toimilupahakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä.*

Toimiluvan saajalla on oikeus ylläpitää ammattikorkeakoulua, jossa annetaan ammattikorkeakouluopetusta toimiluvassa mää-

koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan ammattikorkeakoululle määrätä myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvoitteita.

Valtioneuvosto voi toimiluvan saajaa kuuluttuaan peruuttaa toimiluvan kokonaan tai osittain, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulun ylläpitämiseen liittyvät syyt sitä edellyttävät taikka jos ammattikorkeakoulun toiminta ei täytä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia ja velvoitteita.

7 §

Koulutustehtävä

Ammattikorkeakoulun koulutustehtävässä määrätään, sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, ammattikorkeakoulun toimiala, ammattikorkeakoulun opetuskieli ja sijaintipaikat.

Luvan ammattikorkeakoulun koulutustehtävän muuttamiseen, joka koskee sijaintipaikkoja, antaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

15 §

Opetuskieli

Ammattikorkeakoulun opetuskieli on suomi tai ruotsi. Kaksikielisen ammattikorkeakoulun opetuskielinä ovat suomi ja ruotsi. Opetuksessa sekä kuulusteluissa ja kokeissa saadaan tarvittaessa käyttää muutakin kuin ammatti-

rätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan ammattikorkeakoululle määrätä myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita *velvollisuuksia*.

Valtioneuvosto voi *muuttaa toimilupaa tai* peruuttaa sen, jos koulutustarpeen olennaiset muutokset tai muut ammattikorkeakoulun ylläpitämiseen liittyvät syyt sitä edellyttävät taikka jos *ylläpitäjä tai* ammattikorkeakoulun toiminta ei täytä 1 ja 2 momentissa *säädettyjä edellytyksiä*. Ennen *toimiluvan muuttamista ja peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi*.

7 §

Koulutustehtävä

Ammattikorkeakoulun *toimiluvassa määrätään siitä, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulun tulee antaa (koulutusvastuu)*. Toimiluvassa voidaan tarvittaessa myös täsmentää *tutkintokohtaista koulutusvastuuta*. Lisäksi *toimiluvassa määrätään siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa*.

Toimiluvassa määrätään oikeudesta järjestää ammattikorkeakoulujen ja amatillisen koulutuksen opettajille ja opettajiksi aikoville tarpeellista opettajankoulutusta ammattikorkeakoulussa (amatillinen opettajankoulutus).

Toimiluvassa määrätään ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkintokieleksi suomi tai ruotsi. Ammattikorkeakoulu voi päättää lisäksi muun kielen kuin toimiluvassa määrätyn opetus- ja tutkintokielen käyttämisestä opetus- ja tutkintokielenä ja opintosuorituksissa.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

korkeakoulun opetuskieltä sen mukaan kuin ammattikorkeakoulu päättää.

17 §

Ammattikorkeakoulussa annettava opetus

Ammattikorkeakoulussa annetaan sille määrätyn koulutustehtävän rajoissa korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta, ammatillisia erikoistumisopintoja ja muuta aikuiskoulutusta sekä avointa ammattikorkeakouluopetusta. Osa tutkintotavoitteisesta opetuksesta voidaan järjestää työpaikoilla.

Ammattikorkeakoulu voi järjestää maa-hanmuuttajille maksutonta koulutusta, jonka tavoitteena on antaa *opiskelijalle* kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammattikorkeakouluopintoja varten. Koulutuksen laajuudesta säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Koulutusohjelmat ja opetussuunnitelmat

Ammattikorkeakoulussa suoritettavaan tutkintoon johtavat opinnot järjestetään koulutusohjelmoina sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään ja sen nojalla ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrätään.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien koulutusohjelmien ja niiden opetussuunnitelmien tulee olla laajuudeltaan vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisten opintojen mittaisia. Erityisestä syystä tutkinto voi olla neljääkin vuotta laajempi. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien koulutusohjelmien ja niiden opetussuunnitelmien tulee olla laajuudeltaan vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolen-

17 §

Ammattikorkeakoulussa annettava opetus

Ammattikorkeakoulussa annetaan sille myönnetyn *toimiluvan* rajoissa korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta ja ammatillista opettajankoulutusta. Lisäksi ammattikorkeakoulu voi järjestää tutkintojen osia sisältävää koulutusta avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä ammatillisia erikoistumisopintoja ja muuta aikuiskoulutusta.

Avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvia opintoja, joiden suorittamiseen opiskelija on saanut ammattikorkeakoululta ajallisesti ja sisällöllisesti rajatun opinto-oikeuden.

Ammattikorkeakoulu voi järjestää maa-hanmuuttajille maksutonta koulutusta, jonka tavoitteena on antaa kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammattikorkeakouluopintoja varten. Koulutuksen laajuudesta säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Opetussuunnitelmat ja opintojen pituus

Ammattikorkeakoulu päättää opetussuunnitelmista.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee *pituudeltaan* vastata vähintään kolmen ja enintään neljän lukuvuoden päätoimisia opintoja. Erityisestä syystä tutkinto voi olla *tätä pidempi*. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee *pituudeltaan* vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisia opintoja. *Ammattikorkeakoulun on järjestettävä tutkintoon johta-*

toista vuoden päätoimisten opintojen mittaisia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutusohjelmista ammattikorkeakoulun esityksestä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään ministeriön päätöksen sisällöstä. Ammattikorkeakoulu päättää koulutusohjelmien opetussuunnitelmista.

Ammattikorkeakoulussa voi olla koulutuksen kehittämistä varten neuvottelukuntia.

20 §

Kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin

vat opinnot niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot mainitussa ajassa.

20 §

Kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin

Ammatilliseen opettajankoulutukseen voidaan ottaa henkilö, jolla on sellainen koulutus ja työkokemus, joka vaaditaan ammattikorkeakoulun tai ammatillisen koulutuksen opettajan virkaan tai toimeen.

24 §

Opiskeluoikeus

24 §

Opiskeluoikeus

Ammatillisen opettajankoulutuksen opinnot on suoritettava vuotta niiden laajuutta pitävässä ajassa, jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä opiskelijalle tästä poikkeusta. Osa-aikaisesti suoritettaviksi tarjotut opettajankoulutusopinnot on suoritettava kolmessa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevien toimilupien voimassaolo päättyy tämän lain tullessa voimaan. Valtioneuvosto voi kuitenkin myöntää määräaikaisen toimiluvan sellaiselle kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle tai säätiölle, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukainen toimilupa, ja jolle ei tämän lain 6 §:n mukaan myönnetä toimilupaa. Määräaikainen lupa voidaan myöntää, jos se on tarpeen ennen tämän lain voimaantuloa opintonsa aloittaneiden aseman turvaamiseksi, ammattikorkeakoulutoiminnan uudelleenjärjestämiseksi tai muusta erityisestä syystä. Määräaikainen toimilupa voi olla voimassa enintään 31 päi-

vään joulukuuta 2015.

Sen estämättä, mitä muualla säädetään toimilupiin liittyvistä maksuista, toimiluvan hakijalta ei peritä maksua niistä tämän lain nojalla myönnettävistä toimiluvista, joiden voimassaolo alkaa tämän lain tullessa voimaan.

2.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 26 ja 48 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 26 §:n 4 momentti ja 48 §:n otsikko sekä 2 ja 6 momentti, sellaisena kuin niistä on 26 §:n 4 momentti laissa 1511/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat

Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat

Ammattikorkeakoulun yksikköhinta muodostuu laskennallisen opiskelijamäärän ja ammattikorkeakoulussa suoritettujen tutkintojen määrän mukaan määrättävistä osuuksista siten, että opiskelijamäärän osuus on 70 prosenttia ja tutkintojen määrän osuus 30 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi erityisestä syystä korottaa ammattikorkeakoulun yksikköhintaa. Yksikköhinnan laskemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ammattikorkeakoulun yksikköhinta määräytyy laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laajuus, laatu ja vaikuttavuus. Yksikköhinta muodostuu koulutuksen sekä soveltavan tutkimus- ja kehitystyön perusteella määrättyistä rahoitusosuuksista. Koulutuksen perusteella määrättyvä rahoitusosuus perustuu suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin ja suoritettuihin ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin, suoritettuihin opintopisteisiin, avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa tai muutoin erillisinä opintoina ja maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettuihin opintopisteisiin, opiskelijapalautteeseen, kansainväliseen opiskelijaliikkuvuuteen sekä ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllisten määrään. Soveltavan tutkimus- ja kehitystyön perusteella määrättyvä rahoitusosuus perustuu julkaisuihin, suoritettuihin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin, henkilöstön kansainväliseen liikkuvuuteen sekä tutkimus- ja kehitystyön ulkopuoliseen rahoitukseen. Yksikköhinnat on määrättävä siten, että kaikkien ammattikorkeakoulujen rahoituksesta koulutuksen perusteella määrättyvä osuus on 85 prosenttia ja soveltavan tutkimus- ja kehitystyön osuus on 15 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi erityisestä syystä korottaa ammattikorkeakoulun yksikköhintaa. Yksikköhinnan laskemisesta ja laskentaperusteista säädetään tarkemmin valtioneuvos-

48 §

Opiskelija-, oppilas-, ja tutkintomäärien laskeminen

Ammattikorkeakoulujen varainhoitovuoden rahoitus ja yksikköhinnat lasketaan ammattikorkeakoululain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen mukaan määräytyvän opiskelijamäärän ja ammattikorkeakoulussa suoritettujen tutkintojen määrän sekä ammatillisesta opettajankoulutuksesta valmistuneiden määrän perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin rahoituksen määräämisessä käytettävien oppilas-, opiskelija- ja tutkintomäärien laskemisesta.

ton asetuksella.

48 §

Opiskelija- ja oppilasmäärien laskeminen

Ammattikorkeakoulun rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan kertomalla 26 §:n 4 momentissa tarkoitettu yksikköhinta ammattikorkeakoululain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimuksen mukaan määräytyvällä opiskelijamäärällä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin rahoituksen määräämisessä käytettävien oppilas- ja opiskelijamäärien laskemisesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2014.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä syksyllä 2013 keskimääräisiä yksikköhintoja ja yksikköhintoja vuodelle 2014.

Sen estämättä, mitä 26 §:ssä säädetään ammattikorkeakoulun yksikköhinnan laske- misesta, vuonna 2014 yksikköhinta on enin- tään kolme prosenttia vähemmän tai enem- män, vuonna 2015 enintään kuusi prosenttia vähemmän tai enemmän ja vuonna 2016 enintään yhdeksän prosenttia vähemmän tai enemmän kuin asianomaisen ammattikorkea- koulun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan lasketun ja asi- anomaisen vuoden keskimääräisen yksikkö- hinnan tasoon muutetun 26 §:n 1 momentin mukaan määräytyvää opiskelijaa kohden las- ketun vuoden 2013 rahoituksen määrä. Ra- hoituksen määrää koskevaa vertailua tehtä- essä mukaan ei oteta ammatillisesta opetta- jankoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia ja niiden vaikutusta rahoitukseen eikä ammatti- korkeakoulun yksikköhintaan opetus- ja kult- tuuriministeriön päätöksellä erityisestä syys- tä tehtyjä korotuksia.

3.

Laki**yliopistolain 76 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 76 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

76 §

76 §

Erityistehtävät

Erityistehtävät

Åbo Akademin, jäljempänä *akatemia*, tulee erityisesti tyydyttää ruotsinkielisen väestön koulutus- ja tutkimustarpeita sekä toiminnassaan ottaa huomioon maan kaksikielisyys.

Åbo Akademin, jäljempänä *akatemia*, tulee erityisesti tyydyttää ruotsinkielisen väestön koulutus- ja tutkimustarpeita sekä toiminnassaan ottaa huomioon maan kaksikielisyys. *Akatemia vastaa ruotsinkielisen ammatillisen opettajankoulutuksen järjestämisestä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Valtioneuvoston asetus

ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä _____ kuuta 20

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (352/2003) 1, 6, 9 § ja 12 §:n 3 momentti sekä 13 § ja
muutetaan 3—5, 15, 18, 18 a, 21, 23—25 §, sekä
lisätään uusi 7 b §, seuraavasti:

3 §

*Ammattikorkeakoulussa suoritettavat
 tutkinnot*

Ammattikorkeakoulussa suoritettavia tutkintoja ovat ammattikorkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot. Ammattikorkeakoulututkinnot ovat ammattikorkeakoulun perustutkintoja.

Tämän asetuksen liitteessä on luettelo ammattikorkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista ja niihin liitettävistä tutkintonimikkeistä.

4 §

Opintojen rakenne

Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu:

- 1) perus- ja ammattiopintoja;
- 2) vapaasti valittavia opintoja;
- 3) ammattitaitoa edistävää harjoittelua; sekä
- 4) opinnäytetyö.

Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu:

- 1) syventäviä ammattiopintoja;
- 2) vapaasti valittavia opintoja; sekä
- 3) opinnäytetyö.

Ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin kuuluu:

- 1) kasvatustieteellisiä perusopintoja;
- 2) ammattipedagogisia opintoja;

- 3) opetusharjoittelua; sekä
- 4) muita opintoja.

5 §

Opintojen mitoitus ja laajuus

Opintojen mitoituksen peruste on opintopiste. Opintojaksot pisteytetään niiden edellyttämän työmäärän mukaan. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 210, 240 tai 270 opintopistettä. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 60 tai 90 opintopistettä. Tämän asetuksen liitteessä on tutkintokohtainen luettelo tutkintoon johtavien opintojen laajuudesta.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluvan ammattitaitoa edistävän harjoittelun laajuus on vähintään 30 opintopistettä.

Ammatillisten opettajankoulutusopintojen laajuus on 60 opintopistettä.

7 b §

Ammatillisen opettajankoulutuksen opintojen tavoitteet

Opettajankoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle:

1) tiedot ja taidot ohjata erilaisten opiskelijoiden oppimista; sekä

2) valmiudet kehittää opetusalaansa ottaen huomioon työelämän ja ammattien kehittyminen.

15 §

Todistukset

Ammattikorkeakoulu antaa opiskelijalle hänen suorittamastaan tutkinnosta tutkintotodistuksen. Muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä suoritetusta tutkinnosta annetaan myös suomen- tai ruotsinkielinen tutkintotodistus.

Ammattikorkeakoulu antaa pyynnöstä opiskelijalle todistuksen hänen suorittamistaan opinnoista myös opiskelun kestäessä.

Ammattikorkeakoulu antaa henkilölle, joka on suorittanut ammattikorkeakoulussa tutkinnon tai opintoja, tutkintotodistukseen tai todistukseen erityisesti kansainväliseen käyttöön tarkoitetun liitteen, jossa annetaan riittävät tiedot ammattikorkeakoulusta samoin kuin tutkintotodistuksessa tai todistuksessa tarkoitetuista opinnoista ja opintosuorituksista sekä niiden tasosta ja asemasta koulutusjärjestelmässä.

18 §

Oikaisun hakeminen opiskelijavalintaan

Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen ja miten valintaan voi pyytää oikaisua.

18 a §

Opiskeluoikeuden peruuttaminen

Opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammattikorkeakoululain (351/2003) 25 a §:ää sovelletaan humanistisen alan ammattikorkeakoulututkintoon, sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon, liikunnan ammattikorkeakoulututkintoon ja merenkulun ammattikorkeakoulututkintoon

johtavaan koulutukseen. Mainittua säännöstä sovelletaan myös ammattikorkeakoululain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin.

21 §

Rehtorin kelpoisuusvaatimukset

Rehtoriksi valittavalta vaaditaan, että hän on suorittanut tohtorin tutkinnon ja että hänellä on rehtorin tehtävien hoitamiseksi tarvittava kyky ja ammattitaito sekä käytännössä osoitettu hyvä johtamistaito. Rehtorin virkaan tai toimeen voidaan myös nimittää ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jos hänet muutoin katsotaan erityisen ansioituneeksi tehtävään. Lisäksi rehtorilta vaaditaan, että hän hallitsee ammattikorkeakoulun opetuskielet.

23 §

Opettajien kelpoisuusvaatimukset

Ammattikorkeakoulun yliopettajalta vaaditaan soveltuva jatkotutkintona suoritettu lissensiaatin tutkinto tai tohtorin tutkinto ja lehtorilta soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Erityisestä syystä yliopettajan virkaan tai toimeen voidaan 1 momentin estämättä nimittää ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö ja lehtorin virkaan tai toimeen henkilö, joka ei ole suorittanut ylempää korkeakoulututkintoa, jos nimitettävä henkilö on erittäin hyvin perehtynyt viran tai toimen tehtävälleen.

Yliopettajalta ja lehtorilta, jonka opetustehtävään pääosin kuuluu ammattiopintojen järjestäminen, vaaditaan lisäksi vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tutkintoa vastaavissa tehtävissä. Ammatillisen opettajankoulutuksen yliopettajalta ja lehtorilta vaaditaan ammattikorkeakoulun tai ammatillisen koulutuksen opettajan kelpoisuus ja vähintään kolmen vuoden opettajakokemus ammattikorkeakoulussa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Ennen kuin käsi- ja taideteollisuusalan, viestintä- ja kuvataidealan, teatteri- ja tanssialan tai musiikkialan yliopettajan tai lehtorin virka tai toimi julistetaan haettavaksi,

ammattikorkeakoulu voi päättää, että hakijoilta vaaditaan edellä tässä pykälässä säädettyjen vaatimusten sijasta tehtävän hoitamisen edellyttämät taiteelliset ansiot.

Tuntiopettajalta vaaditaan, mikäli mahdollista, vastaava kelpoisuus kuin viran ja toimen haltijalta.

24 §

Opettajien tehtävät

Päätoimisen opettajan tehtävänä on opetus- ja ohjaustyönsä sekä niihin liittyvien muiden tehtäviensä ohella:

1) kehittää alansa opetusta ottaen huomioon työelämän kehitys;

2) osallistua opetussuunnitelmien laatimiseen ja opiskelijavalinnan hoitamiseen;

3) hoitaa tutkimus- ja kehitystyöhön liittyviä tehtäviä sen mukaan kuin ammattikorkeakoulu määrää;

4) osallistua ammattikorkeakoulun määräämään ammattitaitoa ylläpitävään ja kehitettävään koulutukseen ja perehtyä työelämään; sekä

5) hoitaa ammattikorkeakoulun hallintoelinten jäsenyydestä aiheutuvat ja muut hänelle kuuluvat tai määrätyt tehtävät.

Yliopettajan ja lehtorin tulee lisäksi kolmen vuoden kuluessa virkaan tai toimeen nimittämisestä suorittaa vähintään 60 opintopisteen laajuinen opettajankoulutus, jolle hänellä sellaista ole virkaan tai toimeen nimittäessä.

25 §

Toimiluvan hakeminen

Ammattikorkeakoulun toimilupaa haettaessa on selvitettävä:

1) ylläpitäjän nimi ja kotipaikka;

2) ylläpitäjän omistaja- tai taustatahot;

3) ammattikorkeakoulun nimi;

4) ammattikorkeakoulun tarpeellisuus ammattikorkeakoululain 4 §:n mukaisia tehtäviä varten;

5) haettava koulutusvastuu tutkinnoittain ja tutkintonimikkeittäin ja toiminnan suunnittelu laajuus;

6) ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkintokieli;

7) ammattikorkeakoulun laadunvarmistuksen menettelytavat ja prosessit;

8) paikkakunnat, joilla ammattikorkeakoulutoimintaa on tarkoitus harjoittaa;

9) ammattikorkeakoulun toimintaan käytävissä olevat tilat

10) opiskelijapalveluiden järjestäminen.

Toimilupahakemukseen on lisäksi liitettävä:

1) ylläpitäjämuodosta riippuen kuntayhtymän perussopimus taikka selvitys yhteisön merkitsemisestä rekisteriin sekä yhtiöjärjestys, perustamissopimus ja tehdyt osakassopimukset tai säätiön säännöt;

2) arvio perustamis- ja käyttökustannuksista sekä rahoitussuunnitelma;

3) hakijan edellisen tilikauden tilinpäätösasiakirjat tai muu vastaava selvitys ammattikorkeakoulutoiminnan osalta;

4) selvitys vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta ja niiden hallinnasta toimintaa aloitettaessa ja seuraavan viiden vuoden ajanjaksolla;

5) suunnitelma ylläpitäjän talouden, hallinnon ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja muusta riskien hallinnasta;

6) arvio ammattikorkeakoulun toiminnallisista edellytyksistä alueen työ- ja elinkeinon elämän sekä muut koulutus- ja tutkimustoimijat huomioiden.

Hakemus on toimitettava opetus- ja kulttuuriministeriölle. Ministeriö voi harkintansa mukaan edellyttää myös muita hakemusta täydentäviä selvityksiä.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus

Tutkinto ja tutkintonimike	Laajuus opintopisteinä
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto	
viittomakielentulkki (AMK) <i>Bachelor of Humanities</i>	240
yhteisöpedagogi (AMK) <i>Bachelor of Humanities</i>	210
[Tulkki (AMK)/ asiointitulkki (AMK)] <i>Bachelor of Humanities</i>	
Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto	
artenomi (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
kuvataiteilija (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
konservaattori (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
kulttuurituottaja (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
medianomi (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
muotoilija (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
musiikkipedagogi (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	270

muusikko (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	270
tanssinopettaja (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
vestonomi (AMK) <i>Bachelor of Culture and Arts</i>	240
<i>Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto</i>	
tradenomi (AMK) <i>Bachelor of Business Administration</i>	210
<i>Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto</i>	
insinööri (AMK) <i>Bachelor of Engineering</i>	240
laboratorioanalytikko (AMK) <i>Bachelor of Laboratory Services</i>	210
rakennusmestari (AMK) <i>Bachelor of Construction Management</i>	210
<i>Merenkulun ammattikorkeakoulututkinto</i>	
merikapteeni (AMK) <i>Bachelor of Marine Technology</i>	270
insinööri (AMK) <i>Bachelor of Engineering</i>	270
<i>Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinto</i>	
agrologi (AMK) <i>Bachelor of Natural Resources</i>	240

hortonomi (AMK) <i>Bachelor of Natural Resources</i>	240
metsätalousinsinööri (AMK) <i>Bachelor of Natural Resources</i>	240
ympäristösuunnittelija (AMK) <i>Bachelor of Natural Resources</i>	240
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto	
apuvälineteknikko (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
bioanalytikko (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
ensihoitaja (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	240
fysioterapeutti (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
geronomi (AMK) <i>Bachelor of Social Services and Health Care</i>	210
hammasteknikko (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
jalkaterapeutti (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
kuntoutuksen ohjaaja (AMK) <i>Bachelor of Social Services and Health Care</i>	210
kätilö (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	270
naprapaatti (AMK)	240

<i>Bachelor of Health Care</i>	
optometrismi (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
osteopaatti (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	240
röntgenhoitaja (AMK) <i>Bachelor of Health Care (Radiographer)</i>	210
sairaanhoitaja (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
sosionomi (AMK) <i>Bachelor of Social Services</i>	210
suuhygienisti (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
terveydenhoitaja (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	240
toimintaterapeutti (AMK) <i>Bachelor of Health Care</i>	210
<i>Kauneudenhoitoalan ammattikorkeakoulututkinto</i>	
estonomi (AMK) <i>Bachelor of Beauty and Cosmetics</i>	210
<i>Liikunnan ammattikorkeakoulututkinto</i>	
liikunnanohjaaja (AMK) <i>Bachelor of Sports Studies</i>	210
<i>Matkailu- ja ravitsemisalalan ammattikorkeakoulututkinto</i>	

restonomi (AMK) <i>Bachelor of Hospitality Management</i>	210
--	-----

Ylemmän ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus

Tutkinto ja tutkintonimike	Laajuus opintopisteinä
<i>Humanistisen alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
viittomakielentulkki (ylempi AMK) <i>Master of Humanities</i>	90
yhteisöpedagogi (ylempi AMK) <i>Master of Humanities</i>	90
<i>Kulttuurialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
kuvataiteilija (ylempi AMK) <i>Master of Culture and Arts</i>	60
konservaattori (ylempi AMK) <i>Master of Culture and Arts</i>	60
kulttuurituottaja (ylempi AMK) <i>Master of Culture and Arts</i>	60
medianomi (ylempi AMK) <i>Master of Culture and Arts</i>	60
muotoilija (ylempi AMK) <i>Master of Culture and Arts</i>	60
musiikkipedagogi (ylempi AMK) <i>Master of Culture and Arts</i>	60
muusikko (ylempi AMK) <i>Master of Culture and Arts</i>	60

<i>Liiketalouden ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
tradenomi (ylempi AMK) <i>Master of Business Administration</i>	90
<i>Tekniikan ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
insinööri (ylempi AMK) <i>Master of Engineering</i>	60
<i>Merenkulun ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
merikapteeni (ylempi AMK) <i>Master of Marine Technology</i>	60
<i>Luonnonvara-alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
agrologi (ylempi AMK) <i>Master of Natural Resources</i>	60
hortonomi (ylempi AMK) <i>Master of Natural Resources</i>	60
metsätalousinsinööri (ylempi AMK) <i>Master of Natural Resources</i>	60
ympäristösuunnittelija (ylempi AMK) <i>Master of Natural Resources</i>	60
<i>Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
apuvälineteknikko (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
bioanalyttikko (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
ensihoitaja (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90

fysioterapeutti (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
geronomi (ylempi AMK) <i>Master of Social Services and Health Care</i>	90
hammasteknikko (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
jalkaterapeutti (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
kuntoutuksen ohjaaja (ylempi AMK) <i>Master of Social Services and Health Care</i>	90
kätilö (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
naprapaatti (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
optometrismi (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
osteopaatti (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
röntgenhoitaja (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
sairaanhoitaja (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
sosionomi (ylempi AMK) <i>Master of Social Services</i>	90
suuhygienisti (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90

terveydenhoitaja (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
toimintaterapeutti (ylempi AMK) <i>Master of Health Care</i>	90
<i>Liikunnan ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
liikunnanohjaaja (ylempi AMK) <i>Master of Sports Studies</i>	90
<i>Matkailu- ja ravitsemisalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto</i>	
restonomi (ylempi AMK) <i>Master of Hospitality Management</i>	90

Valtioneuvoston asetus

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä _____ kuuta 20_____

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009) 22 §, ja
muutetaan 15 § seuraavasti:

15 §

Ammattikorkeakoulujen yksikköhintojen laskentaperusteet ja laskentaperusteiden keskinäinen painotus

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 26 §:n 4 momentissa säädetty ammattikorkeakoulun yksikköhinnan koulutuksen rahoitusosuus perustuu seuraaviin laskentaperusteisiin ja perusteiden keskinäiseen painotukseen:

1. ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä painotettuna tutkintoa suorittavien määrää kohti laskettujen yksikkökustannusten suhteessa, painokerroin 46;
2. ammatillisessa opettajankoulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opettajankoulutusopinnojen lukumäärä, painokerroin 2;
3. lukuvuodessa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien lukumäärä, painokerroin 24;
4. kalenterivuonna avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa tai muutoin erillisinä opintoina sekä maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä, painokerroin 4;
5. kalenterivuonna ammattikorkeakoulun opiskelijapalautteen momentissa 4 mainittuihin kysymyksiin vastanneiden tutkinto-opiskelijoiden pisteytettyjen vastausten summa, painokerroin 3;
6. kalenterivuonna yli kolmeksi kuukaudeksi Suomesta lähteneiden ja Suomeen saapuneiden vaihto-opiskelijoiden lukumäärä, painokerroin 2,25;
7. kalenterivuonna ammattikorkeakoulussa ulkomaalaisten suorittamien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä, painokerroin 0,75;

8. ammattikorkeakoulussa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen, painokerroin 3.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa mainittujen suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä kerrotaan kulttuurialan, luonnonvara-alan, merenkulun ja tekniikan ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa luvulla 4, ja humanistisen alan, kauneudenhoitoalan, liikunnan, liikelouden, matkailu- ja ravitsemisalnan, sekä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa luvulla 3,5.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna opiskelijamääränä käytetään ammattikorkeakoululain (351/2003) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua sopimuksessa tutkinnoittain sovittoa opiskelijamäärää ja yksikkökustannuksina opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuoden kustannusten perusteella tutkinnoittain laskettuja yksikkökustannuksia.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tutkinto-opiskelijat vastaavat kysymyksiin a) ammattikorkeakoulu on eri tavoin tukenut työelämäyhteyksieni kehittymistä, b) valmistumisen jälkeisessä työssä voin hyödyntää ammattikorkeakoulussa oppimaani, c) opetus ammattikorkeakoulussa on ollut asiantuntevaa ja korkeatasoista, d) ammattikorkeakoulun opintoihin liittyvät neuvonta- ja ohjauspalvelut ovat tukeneet hyvin opintojeni edistymistä, ja e) työharjoittelun aikana saamani ohjaus on ollut riittävää. Kysymyksiin vastataan pisteytetyllä asteikolla täysin eri mieltä yksi piste, osittain eri mieltä kaksi pistettä,

osittain samaa mieltä kolme pistettä ja täysin samaa mieltä neljä pistettä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 26 §:n 4 momentissa säädetty ammattikorkeakoulun yksikköhinnan soveltavan tutkimus- ja kehitystyön rahoitusosuus perustuu seuraaviin laskentaperusteisiin ja perusteiden keskinäiseen painotukseen:

1. ulkopuolisen soveltavan tutkimus- ja kehitystyön rahoitus, Tilastokeskuksen keräämän ja sen ulkopuolisen tutkimus- ja kehitystoiminnan määritelmän mukaan, painokerroin 8;

2. kalenterivuonna suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä, painokerroin 4;

3. kalenterivuonna vähintään viiden päivän pituiseen kansainväliseen opettaja- tai asiantuntijavaihtoon osallistuneiden lukumäärä, painokerroin 1;

4. julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taiteellisen toiminnan, audiovisuaalisten aineistojen, sekä tieto- ja viestintäteknisten ohjelmien lukumäärä, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisujen tiedonkeruun luokituksen mukaan luokat A-F ja I, painokerroin 2.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen rahoitusosuuden ja 5 momentissa tarkoitetun soveltavan tutkimus- ja kehitystyön rahoitusosuuden laskentaperusteiden laskennassa käytetään kolmen viimeisimmän käytävissä/saatavissa olevan vuoden laskentaperusteiden keskiarvoa, ja jakajana yksikköhintaa laskettaessa ammattikorkeakoululain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen mukaan määräytyvää, yksikköhinnan määrittämisestä edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden laskennallisten opiskelijoiden yhteismäärää.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Ennen asetuksen voimaan tuloa voidaan ryhtyä täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Sen estämättä, mitä edellä 15 §:ssä säädetään ammattikorkeakoululain (351/2003) 8 §:n 2 momentissa tarkoitetussa sopimuksessa tutkinnoittain sovitusta opiskelijamäärästä ja tutkinnoittain lasketuista yksikkökustannuksista, vuosina 2014 ja 2015 yksikköhinnat lasketaan käyttäen koulutusalojen opiskelijamääriä ja koulutusaloittain laskettuja kustannuksia.